

**Protección social**

**13**



## **Capítulo 13. PROTECCIÓN SOCIAL**

### **13.1. Introducción**

Os sistemas de protección social posibilitan a cobertura ante continxencias como a inestabilidade no emprego, a enfermidade, a incapacidade ou a morte. Nos Estados modernos, ademais, son un importante instrumento económico e social que permite a redistribución das rendas. En España temos, dunha parte, as pensións e prestacións do sistema de Seguridade Social, que conforman a vertente contributiva do sistema. Doutra, a denominada cobertura asistencial, configurada polas pensións non contributivas da Seguridade Social, a renda de integración social (RISGA), as prestacións derivadas da Lei de integración social dos discapacitados (LISMI) e aquelas establecidas na Lei da dependencia.

En materia de pensións houbo cambios substanciais nos últimos anos. O máis importante foi o aprobado coa Lei 27/2011, do 1 de agosto, sobre actualización, adecuación e modernización do sistema de Seguridade Social. Esta normativa foi modificada polo Real decreto lei 3/2013, do 15 de marzo, de medidas para favorecer a continuidade da vida laboral dos traballadores de maior idade e promover o envellecemento activo.

Dende aquela, estase a incrementar de xeito progresivo a idade de xubilación dende os 65 anos ata os 67 en 2027. O período de cómputo para a pensión pasa dos 15 aos 25 anos en 2022, aínda que se mantén 15 anos como mínimo de anos cotizados para ter dereito a unha pensión contributiva. Ademais, abandónase a actualización automática das pensións, optando por un sistema que considera a actualización en función dos ingresos e gastos do sistema (o chamado factor de revalorización anual ou FRA). Por outra parte, introdúcese un factor de corrección ou de equidade interxeneracional (FEI), que vincula a prestación coa esperanza de vida no momento da xubilación<sup>1</sup>.

### **13.2 a protección social na unión europea. Análise xeral**

Iníciase este capítulo analizando as grandes cifras de ingresos e gastos en protección social nos países da UE entre 2000 e 2015 (último dato dispoñible ao peche deste informe), a partir do sistema SEEPROS da Oficina Estatística da UE (Eurostat).

---

<sup>1</sup> En maio de 2018 o Goberno de España chega a un acordo co Partido Nacionalista Vasco, aprazando a súa aplicación ata 2023 (estaba prevista a partir de 2019), co obxecto de acadar o seu apoio aos orzamentos do Estado para 2018. Ademais, apróbase unha suba do IPC a todas as pensións para 2018 e 2019.

Nos cadros 13.1 e 13.2 sintetízase a evolución dos ingresos e gastos do total das funcións da protección social en relación co PIB, na UE27. Comezando cos ingresos, España tras o forte incremento das contías de 2009 respecto a 2008 (máis de tres puntos), fundamentalmente pola caída do denominador como consecuencia da chamada Gran Recesión, presenta baixadas e subidas ata 2013. Dende aquela, comeza a decrecer, ata chegar ao 23,6% en 2015. En 2014, a diferenza entre España e a UE28 é de 5,7 puntos (igual que con respecto a UE17).

En canto aos gastos, España en 2014 está a 4,5 puntos da media de UE15 e a 3,6 da UE27. As medidas de axuste pola crise (sobre todo en 2007 e 2008) inflúen nas dotacións para a protección social de todos os países da UE. En 2015 España dota o 24,6% do seu PIB para a protección social.

Cadro 13.1

Ingresos de protección social sobre o PIB na UE. 2000-2015

|               | 2000        | 2001        | 2002        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2007        | 2008        | 2009        | 2010        | 2011        | 2012        | 2013        | 2014        | 2015        |
|---------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>UE28</b>   | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | 28,0        | 30,1        | 29,6        | 29,8        | 30,2        | 30,3        | 30,1        | s/d         |
| <b>UE27</b>   | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | 26,7        | 26,4        | 27,7        | 28,0        | 30,1        | 29,6        | 29,8        | 30,3        | 30,4        | 30,1        | s/d         |
| <b>UE15</b>   | 26,9        | 26,8        | 27,0        | 27,2        | 27,2        | 27,2        | 26,9        | 28,4        | 28,8        | 30,9        | 30,4        | 30,8        | 31,2        | 31,3        | 31,1        | s/d         |
| Bélxica       | 26,8        | 26,9        | 27,8        | 27,6        | 28,2        | 27,3        | 27,3        | 27,1        | 28,4        | 29,8        | 30,0        | 30,2        | 30,3        | 30,7        | 30,6        | 30,4        |
| Bulgaria      | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | 15,0        | 14,1        | 14,2        | 15,7        | 17,7        | 17,5        | 17,4        | 17,7        | 19,2        | 20,1        | 19,1        |
| Rep. Checa    | 17,8        | 17,6        | 18,2        | 18,3        | 17,7        | 17,9        | 18,0        | 18,5        | 18,4        | 19,9        | 20,2        | 20,2        | 20,4        | 20,9        | 20,5        | 19,7        |
| Dinamarca     | 31,4        | 32,5        | 32,7        | 34,4        | 33,7        | 33,6        | 32,1        | 33,8        | 33,8        | 38,0        | 37,0        | 35,7        | 35,6        | 36,8        | 34,6        | 36,6        |
| Alemaña       | 30,0        | 29,5        | 29,9        | 30,5        | 30,0        | 29,7        | 29,1        | 28,3        | 28,8        | 31,7        | 31,6        | 30,8        | 31,0        | 30,7        | 30,6        | 30,6        |
| Estonia       | 13,6        | 12,8        | 12,5        | 12,4        | 12,8        | 12,3        | 11,8        | 11,8        | 14,5        | 18,6        | 17,4        | 15,5        | 14,8        | 14,4        | 14,7        | 16,1        |
| Irlanda       | 13,6        | 14,4        | 17,9        | 18,3        | 18,5        | 18,6        | 18,8        | 19,6        | 22,1        | 24,8        | 26,3        | 24,8        | 24,1        | 23,1        | 21,2        | 16,0        |
| Grecia        | 19,8        | 19,9        | 20,0        | 20,2        | 21,0        | 21,8        | 22,0        | 22,8        | 23,8        | 26,4        | 26,5        | 26,9        | 26,2        | 26,7        | 26,0        | 26,3        |
| <b>España</b> | <b>21,0</b> | <b>20,7</b> | <b>21,6</b> | <b>21,2</b> | <b>21,2</b> | <b>21,5</b> | <b>21,6</b> | <b>21,7</b> | <b>22,5</b> | <b>25,3</b> | <b>24,7</b> | <b>25,1</b> | <b>24,5</b> | <b>25,1</b> | <b>24,4</b> | <b>23,6</b> |
| Francia       | 29,6        | 30,2        | 30,5        | 30,5        | 30,3        | 30,6        | 30,8        | 30,7        | 31,1        | 32,5        | 32,1        | 32,5        | 33,3        | 33,8        | 34,1        | 34,0        |
| Italia        | 24,4        | 24,6        | 25,0        | 24,6        | 25,7        | 25,7        | 25,9        | 26,3        | 26,9        | 28,5        | 29,1        | 28,8        | 29,7        | 30,4        | 30,7        | 30,6        |
| Chipre        | 17,3        | 17,5        | 18,1        | 20,4        | 19,3        | 20,1        | 20,5        | 20,3        | 19,7        | 22,4        | 22,8        | 23,1        | 27,7        | 21,4        | 21,6        | 21,7        |
| Letonia       | 15,4        | 14,6        | 13,9        | 13,5        | 13,2        | 13,1        | 13,4        | 12,8        | 13,3        | 16,9        | 18,3        | 15,5        | 14,4        | 14,6        | 14,5        | 15,0        |
| Lituania      | 15,8        | 14,8        | 14,2        | 13,8        | 14,5        | 14,5        | 15,2        | 15,6        | 16,9        | 18,3        | 16,7        | 15,5        | 14,7        | 14,7        | 14,9        | 15,6        |
| Luxemburgo    | 20,8        | 22,8        | 22,7        | 23,6        | 23,1        | 23,2        | 22,4        | 21,8        | 23,7        | 25,6        | 24,5        | 23,4        | 25,8        | 25,3        | 26,0        | 24,0        |
| Hungría       | 19,8        | 19,7        | 20,4        | 20,3        | 20,0        | 20,9        | 23,3        | 23,7        | 24,4        | 27,0        | 26,7        | 21,5        | 20,9        | 21,3        | 20,4        | 20,2        |
| Malta         | 16,6        | 17,5        | 17,5        | 17,4        | 17,9        | 17,7        | 17,8        | 17,8        | 18,2        | 19,6        | 19,4        | 19,0        | 19,2        | 19,0        | 18,3        | 17,5        |
| Holanda       | 30,9        | 27,9        | 28,8        | 30,2        | 30,6        | 30,2        | 29,5        | 29,6        | 30,5        | 31,4        | 31,3        | 32,5        | 34,3        | 34,0        | 34,3        | 33,6        |
| Austria       | 27,8        | 28,0        | 28,1        | 28,4        | 28,0        | 27,7        | 27,3        | 26,7        | 27,3        | 29,0        | 29,0        | 28,6        | 29,1        | 29,5        | 29,6        | 29,5        |
| Polonia       | 19,8        | 21,4        | 21,4        | 21,1        | 20,2        | 20,3        | 20,1        | 19,1        | 19,2        | 19,6        | 18,8        | 18,8        | 18,3        | 19,5        | 18,9        | s/d         |
| Portugal      | 20,2        | 20,5        | 21,9        | 22,7        | 24,6        | 24,9        | 24,8        | 24,2        | 24,6        | 26,7        | 26,6        | 26,9        | 27,0        | 28,3        | 27,6        | 26,8        |
| Romanía       | 13,9        | 12,5        | 13,9        | 13,3        | 12,7        | 13,1        | 12,4        | 12,6        | 12,7        | 14,9        | 16,1        | 16,1        | 15,6        | 14,9        | 14,9        | 14,9        |
| Eslovenia     | 23,3        | 23,5        | 23,6        | 23,2        | 22,9        | 22,9        | 22,1        | 21,4        | 21,6        | 24,2        | 24,3        | 24,4        | 24,8        | 24,8        | 24,3        | 23,4        |
| Eslovaquia    | 19,1        | 19,0        | 19,1        | 18,0        | 17,0        | 16,8        | 17,6        | 17,4        | 17,3        | 19,7        | 20,0        | 19,5        | 19,6        | 18,9        | 19,5        | 18,8        |
| Finlandia     | 27,5        | 27,6        | 28,2        | 28,4        | 28,5        | 28,6        | 28,9        | 27,9        | 28,8        | 31,6        | 31,8        | 31,3        | 32,3        | 32,7        | 33,3        | 32,9        |
| Suecia        | 32,8        | 33,4        | 33,5        | 34,9        | 34,4        | 33,9        | 32,5        | 32,7        | 32,0        | 32,9        | 31,9        | 31,0        | 32,0        | 32,0        | 31,7        | 31,7        |
| Reino Unido   | 24,4        | 24,5        | 23,8        | 23,7        | 23,6        | 23,8        | 23,5        | 31,9        | 32,0        | 34,5        | 31,4        | 34,4        | 34,4        | 33,5        | 32,3        | 28,9        |

Alguns datos son provisionais, poden existir diferenzas con publicacións nacionais posteriores.

s/d: sen datos

Fuente : Eurostat.

### Cadro 13.2

#### Gastos de Protección Social sobre o PIB na UE 2000-2015

|               | 2000        | 2001        | 2002        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2007        | 2008        | 2009        | 2010        | 2011        | 2012        | 2013        | 2014        | 2015        |
|---------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>UE28</b>   | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | 25,9        | 28,7        | 28,6        | 28,3        | 28,7        | 28,8        | 28,6        | s/d         |
| <b>UE27</b>   | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | 26,1        | 25,7        | 25,3        | 25,9        | 28,7        | 28,6        | 28,3        | 28,7        | 28,8        | 28,6        | s/d         |
| <b>UE15</b>   | 25,5        | 25,7        | 26,0        | 26,5        | 26,4        | 26,6        | 26,2        | 25,9        | 26,6        | 29,4        | 29,4        | 29,1        | 29,5        | 29,7        | 29,5        | s/d         |
| Bélxica       | 25,0        | 25,8        | 26,2        | 27,0        | 27,0        | 26,8        | 26,6        | 26,2        | 27,7        | 30,0        | 29,4        | 29,7        | 29,6        | 30,1        | 30,2        | 30,3        |
| Bulgaria      | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | s/d         | 14,7        | 13,8        | 13,4        | 14,7        | 16,1        | 17,0        | 16,5        | 16,6        | 17,6        | 18,5        | 17,9        |
| Rep. Checa    | 18,0        | 17,8        | 18,6        | 18,6        | 17,8        | 18,0        | 17,6        | 17,6        | 17,9        | 20,1        | 20,0        | 20,1        | 20,4        | 20,2        | 19,7        | 19,0        |
| Dinamarca     | 28,1        | 28,5        | 28,9        | 30,1        | 29,9        | 29,5        | 28,4        | 29,1        | 28,9        | 32,7        | 32,4        | 32,1        | 32,0        | 32,5        | 32,8        | 32,3        |
| Alemaña       | 28,7        | 28,7        | 29,3        | 29,8        | 29,0        | 28,9        | 27,8        | 26,8        | 27,1        | 30,5        | 29,8        | 28,6        | 28,7        | 29,0        | 29,0        | 29,1        |
| Estonia       | 13,8        | 13,0        | 12,7        | 12,6        | 13,0        | 12,5        | 12,0        | 12,0        | 14,7        | 18,8        | 17,6        | 15,6        | 15,0        | 14,8        | 15,1        | 16,4        |
| Irlanda       | 12,9        | 13,8        | 16,3        | 16,6        | 17,2        | 17,2        | 17,5        | 18,1        | 20,7        | 24,6        | 25,2        | 24,7        | 24,4        | 23,5        | 21,6        | 16,3        |
| Grecia        | 18,1        | 18,5        | 18,5        | 18,6        | 18,9        | 20,4        | 20,6        | 21,3        | 22,8        | 24,8        | 25,9        | 27,3        | 28,0        | 26,3        | 26,0        | 26,4        |
| <b>España</b> | <b>19,5</b> | <b>19,2</b> | <b>19,5</b> | <b>19,8</b> | <b>19,9</b> | <b>20,1</b> | <b>20,0</b> | <b>20,3</b> | <b>21,4</b> | <b>24,4</b> | <b>24,6</b> | <b>25,3</b> | <b>25,5</b> | <b>25,8</b> | <b>25,4</b> | <b>24,6</b> |
| Francia       | 28,8        | 29,0        | 29,7        | 30,4        | 30,5        | 30,6        | 30,4        | 30,1        | 30,4        | 32,9        | 32,9        | 32,7        | 33,5        | 33,9        | 34,2        | 33,9        |
| Italia        | 23,8        | 24,0        | 24,4        | 24,8        | 25,0        | 25,3        | 25,6        | 25,7        | 26,7        | 28,8        | 28,9        | 28,5        | 29,3        | 29,8        | 29,9        | 29,9        |
| Chipre        | 13,7        | 13,8        | 14,9        | 16,7        | 16,4        | 16,6        | 16,7        | 16,4        | 17,6        | 19,1        | 19,9        | 21,5        | 22,3        | 24,2        | 21,7        | 21,8        |
| Letonia       | 15,4        | 14,5        | 13,8        | 13,3        | 12,6        | 12,2        | 11,9        | 10,6        | 12,1        | 16,8        | 18,3        | 15,3        | 14,4        | 14,6        | 14,4        | 14,9        |
| Lituania      | 15,7        | 14,7        | 14,0        | 13,4        | 13,4        | 13,2        | 13,3        | 14,2        | 15,9        | 21,0        | 19,0        | 16,9        | 16,2        | 15,3        | 15,2        | 15,5        |
| Luxemburgo    | 18,7        | 19,8        | 20,6        | 21,8        | 21,9        | 21,9        | 20,5        | 19,5        | 20,9        | 23,4        | 22,5        | 21,8        | 22,7        | 23,1        | 22,4        | 22,1        |
| Hungría       | 19,6        | 19,1        | 20,0        | 20,9        | 20,4        | 21,4        | 21,9        | 22,1        | 22,3        | 22,7        | 22,5        | 21,6        | 21,3        | 20,8        | 19,8        | 20,0        |
| Malta         | 16,6        | 17,3        | 17,4        | 17,3        | 17,8        | 17,7        | 17,8        | 17,8        | 18,1        | 19,6        | 19,3        | 18,9        | 19,1        | 18,9        | 18,3        | 17,5        |
| Holanda       | 24,4        | 24,3        | 25,4        | 26,3        | 26,2        | 25,8        | 26,5        | 26,1        | 26,4        | 29,4        | 29,7        | 30,2        | 31,0        | 31,2        | 30,9        | 30,2        |
| Austria       | 27,9        | 27,9        | 28,2        | 28,7        | 28,3        | 28,0        | 27,5        | 27,0        | 27,6        | 29,6        | 29,6        | 28,8        | 29,2        | 29,6        | 29,8        | 29,8        |
| Polonia       | 19,6        | 21,0        | 21,1        | 21,0        | 20,3        | 20,0        | 19,7        | 18,4        | 19,3        | 20,3        | 19,7        | 18,7        | 18,9        | 19,4        | 19,1        | s/d         |
| Portugal      | 20,7        | 21,7        | 22,5        | 22,8        | 23,4        | 23,8        | 23,7        | 23,0        | 23,4        | 25,8        | 25,8        | 25,8        | 26,4        | 27,6        | 26,9        | 25,7        |
| Romanía       | 13,0        | 12,7        | 13,5        | 13,0        | 12,8        | 13,4        | 12,8        | 13,2        | 13,7        | 16,4        | 17,4        | 16,5        | 15,4        | 14,9        | 14,8        | 14,6        |
| Eslovenia     | 23,7        | 23,9        | 23,9        | 23,2        | 22,8        | 22,6        | 22,3        | 20,9        | 21,0        | 23,7        | 24,4        | 24,5        | 24,9        | 24,7        | 23,9        | 23,8        |
| Eslovaquia    | 19,1        | 18,7        | 18,8        | 18,0        | 16,9        | 16,1        | 16,0        | 15,7        | 15,7        | 18,5        | 18,2        | 17,8        | 18,0        | 18,3        | 18,5        | 18,2        |
| Finlandia     | 24,3        | 24,1        | 24,9        | 25,5        | 25,6        | 25,6        | 25,4        | 24,5        | 25,1        | 29,0        | 29,3        | 28,9        | 30,1        | 31,1        | 31,9        | 31,6        |
| Suecia        | 28,3        | 28,7        | 29,6        | 30,4        | 29,8        | 29,5        | 28,6        | 27,4        | 27,7        | 30,1        | 28,6        | 28,2        | 29,3        | 30,0        | 29,5        | 29,2        |
| Reino Unido   | 23,7        | 24,3        | 23,4        | 24,2        | 24,5        | 25,2        | 25,1        | 24,7        | 25,8        | 28,6        | 29,0        | 29,0        | 29,1        | 28,2        | 27,3        | 28,6        |

Sen incluír gastos de funcionamento.

Alguns datos son provisionais, poden existir diferencias con publicacións nacionais posteriores.

s/d: sen datos.

Fonte : Eurostat.

### 13.3. Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais

Galicia é unha das CC.AA. con maior porcentaxe de pensionistas (cadro 13.3). Dende 2012 o número de pensionistas en Galicia supón unha porcentaxe preto do 8% do total, situándose en 2107 no 7,9%, unha ratio superior ao que representa a poboación galega no total do Estado (5,8%). En relación á contía percibida, a pensión media en Galicia entre 2010 e 2017 incrementouse en 126,7 euros, mentres que a suba na media do Estado foi de 141,4 euros.

**Cadro 13.3**
**Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias.  
Galicia/España. 1985/1990/2000/2006/2017**

|      |               | A Coruña         | Lugo             | Ourense          | Pontevedra       | Galicia          | España             |
|------|---------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|--------------------|
| 1985 | Nº            | 161.300          | 100.700          | 88.400           | 130.800          | <b>481.200</b>   | 5.396.600          |
|      | Pensión Media | 159,34           | 148,20           | 149,78           | 156,74           | <b>154,54</b>    | 171,52             |
| 1990 | Nº            | 189.100          | 111.800          | 98.500           | 125.900          | <b>525.300</b>   | 6.102.100          |
|      | Pensión Media | 246,69           | 220,36           | 221,41           | 236,60           | <b>234,09</b>    | 267,23             |
| 2000 | Nº            | 243.300          | 124.200          | 109.800          | 190.100          | <b>667.400</b>   | 7.598.900          |
|      | Pensión Media | 418,63           | 358,57           | 353,99           | 408,65           | <b>394,06</b>    | 471,30             |
| 2006 | Nº            | 261.919          | 122.207          | 109.605          | 207.296          | <b>701.027</b>   | 8.231.379          |
|      | Pensión Media | 570,10           | 483,62           | 474,60           | 566,90           | <b>539,15</b>    | 647,26             |
| 2007 | Nº            | 265.014          | 121.930          | 109.400          | 210.048          | <b>706.392</b>   | 8.338.546          |
|      | Pensión Media | 599,59           | 507,95           | 498,97           | 597,10           | <b>567,45</b>    | 681,46             |
| 2008 | Nº            | 269.144          | 121.586          | 109.317          | 213.319          | <b>713.366</b>   | 8.473.927          |
|      | Pensión Media | 639,38           | 541,23           | 532,50           | 637,51           | <b>605,72</b>    | 725,88             |
| 2009 | Nº            | 272.260          | 120.993          | 109.429          | 216.476          | <b>719.158</b>   | 8.614.876          |
|      | Pensión Media | 670,96           | 566,75           | 557,04           | 668,32           | <b>635,30</b>    | 760,68             |
| 2010 | Nº            | 275.166          | 120.673          | 109.226          | 219.762          | <b>724.827</b>   | 8.749.054          |
|      | Pensión Media | 695,23           | 585,15           | 575,23           | 692,11           | <b>657,87</b>    | 786,51             |
| 2011 | Nº            | 278.496          | 120.358          | 109.283          | 223.078          | <b>731.215</b>   | 8.871.435          |
|      | Pensión Media | 717,37           | 603,43           | 591,98           | 716,33           | <b>679,56</b>    | 811,42             |
| 2012 | Nº            | 282.138          | 119.826          | 109.161          | 225.947          | <b>737.072</b>   | 9.008.348          |
|      | Pensión Media | 741,04           | 624,08           | 611,46           | 740,63           | <b>702,71</b>    | 837,02             |
| 2013 | Nº            | 285.583          | 119.767          | 109.336          | 229.420          | <b>744.106</b>   | 9.154.617          |
|      | Pensión Media | 765,79           | 644,35           | 630,21           | 766,03           | <b>726,39</b>    | 862,74             |
| 2014 | Nº            | 288.799          | 119.734          | 109.683          | 232.601          | <b>750.817</b>   | 9.282.732          |
|      | Pensión Media | 780,03           | 655,91           | 640,49           | 779,28           | <b>739,62</b>    | 877,30             |
| 2015 | Nº            | 290.727          | 118.736          | 109.199          | 234.492          | <b>753.154</b>   | 9.353.988          |
|      | Pensión Media | 795,6            | 668,5            | 651,0            | 794,8            | <b>754,3</b>     | 894,0              |
| 2016 | Nº            | 293.133,0        | 117.751,0        | 108.924,0        | 236.793,0        | <b>756.601,0</b> | 9.465.341,0        |
|      | Pensión Media | 811,1            | 681,4            | 663,0            | 810,2            | <b>769,3</b>     | 911,3              |
| 2017 | Nº            | <b>295.521,0</b> | <b>117.293,0</b> | <b>108.882,0</b> | <b>239.135,0</b> | <b>760.831,0</b> | <b>9.572.436,0</b> |
|      | Pensión Media | <b>826,5</b>     | <b>696,5</b>     | <b>676,5</b>     | <b>825,3</b>     | <b>784,6</b>     | <b>927,9</b>       |

Elaboración propia.

Números redondeados en cientos, anos 1985, 1990 e 2000. Medias anuais.

Pensión media en euros, a decembro de cada ano.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### **13.3.1. Relación persoas activas-pasivas**

A relación persoas activas-pasivas do sistema da Seguridade Social constitúe un indicador do fluxo traballo-prestacións públicas. No cadro 13.4 inclúense os datos a nivel provincial, galego e para o conxunto do Estado.

Analizando a situación para Galicia, a relación entre persoas activas e pasivas na Seguridade Social non para de caer dende 2010 (1,8) ata 2017 (1,64). Ademais, a situación por provincias é moi distinta. As que sistematicamente presentan un peor comportamento son Ourense e Lugo. Para 2017, a ratio en Ourense era de 1,2 e en Lugo de 1,3. Este resultado contrasta co 1,8 de Pontevedra e A Coruña. A media estatal é de 2,38 (o dobre do resultado obtido para Ourense).

Cadro 13.4

**Relación de activos/pasivos na Seguridade Social.  
Galicia/España. 1985/1990/2000/2007-2017**

|             | A Coruña | Lugo  | Ourense | Pontevedra | Galicia        | España   |
|-------------|----------|-------|---------|------------|----------------|----------|
| <b>1985</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 265,4    | 120,8 | 93,6    | 222,2      | <b>702,0</b>   | 10.561,8 |
| Pasivos     | 161,3    | 100,7 | 88,4    | 130,8      | <b>481,2</b>   | 5.396,6  |
| Proporción  | 1,65     | 1,20  | 1,06    | 1,70       | <b>1,46</b>    | 1,96     |
| <b>1990</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 301,2    | 116,4 | 95,7    | 255,6      | <b>768,9</b>   | 12.513,9 |
| Pasivos     | 189,1    | 118,0 | 98,5    | 125,9      | <b>525,3</b>   | 6.102,1  |
| Proporción  | 1,59     | 0,99  | 0,97    | 2,03       | <b>1,46</b>    | 2,05     |
| <b>2000</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 357,3    | 117,3 | 98,2    | 307,4      | <b>880,1</b>   | 15.062,9 |
| Pasivos     | 243,3    | 124,2 | 109,8   | 190,1      | <b>667,4</b>   | 7.598,9  |
| Proporción  | 1,47     | 0,94  | 0,89    | 1,62       | <b>1,32</b>    | 1,98     |
| <b>2007</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 443,3    | 132,4 | 111,3   | 383,2      | <b>1.070,2</b> | 19.152,3 |
| Pasivos     | 265,0    | 121,9 | 109,4   | 210,0      | <b>706,4</b>   | 8.338,5  |
| Proporción  | 1,67     | 1,09  | 1,02    | 1,82       | <b>1,52</b>    | 2,30     |
| <b>2008</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 445,9    | 133,1 | 111,4   | 382,1      | <b>1.072,5</b> | 19.005,6 |
| Pasivos     | 269,1    | 121,6 | 109,3   | 213,3      | <b>713,4</b>   | 8.473,9  |
| Proporción  | 1,66     | 1,09  | 1,02    | 1,79       | <b>1,50</b>    | 2,24     |
| <b>2009</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 431,4    | 129,0 | 108,2   | 361,1      | <b>1.029,6</b> | 17.916,8 |
| Pasivos     | 272,3    | 121,0 | 109,4   | 216,5      | <b>719,2</b>   | 8.614,9  |
| Proporción  | 1,58     | 1,07  | 0,99    | 1,67       | <b>1,43</b>    | 2,08     |
| <b>2010</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 544,9    | 161,0 | 142,8   | 455,8      | <b>1.304,4</b> | 23.364,6 |
| Pasivos     | 275,2    | 120,7 | 109,2   | 219,8      | <b>724,8</b>   | 8.749,1  |
| Proporción  | 1,98     | 1,33  | 1,31    | 2,07       | <b>1,80</b>    | 2,67     |
| <b>2011</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 551,1    | 161,8 | 144,8   | 458,7      | <b>1.316,6</b> | 23.434,1 |
| Pasivos     | 278,5    | 120,4 | 109,3   | 223,1      | <b>731,2</b>   | 8.871,4  |
| Proporción  | 1,98     | 1,34  | 1,33    | 2,06       | <b>1,80</b>    | 2,64     |
| <b>2012</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 555,2    | 158,2 | 142,8   | 461,5      | <b>1.317,7</b> | 23.443,7 |
| Pasivos     | 282,1    | 119,8 | 109,2   | 225,9      | <b>737,1</b>   | 9.008,3  |
| Proporción  | 1,97     | 1,32  | 1,31    | 2,04       | <b>1,79</b>    | 2,60     |
| <b>2013</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 543,0    | 158,0 | 136,6   | 453,3      | <b>1.290,9</b> | 23.190,1 |
| Pasivos     | 285,6    | 119,8 | 109,3   | 229,4      | <b>744,1</b>   | 9.154,6  |
| Proporción  | 1,90     | 1,32  | 1,25    | 1,98       | <b>1,73</b>    | 2,53     |
| <b>2014</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 538,4    | 154,8 | 133,4   | 447,4      | <b>1.273,9</b> | 22.954,6 |
| Pasivos     | 288,8    | 119,7 | 109,7   | 232,6      | <b>750,8</b>   | 9.282,7  |
| Proporción  | 1,86     | 1,29  | 1,22    | 1,92       | <b>1,70</b>    | 2,47     |
| <b>2015</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 532,7    | 154,9 | 133,4   | 439,8      | <b>1.260,7</b> | 22.922,0 |
| Pasivos     | 290,7    | 118,7 | 109,2   | 234,5      | <b>753,2</b>   | 9.354,0  |
| Proporción  | 1,83     | 1,30  | 1,22    | 1,88       | <b>1,67</b>    | 2,45     |
| <b>2016</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 532,0    | 154,6 | 132,7   | 436,8      | <b>1.256,1</b> | 22.822,7 |
| Pasivos     | 293,1    | 117,8 | 108,9   | 236,8      | <b>756,6</b>   | 9.465,3  |
| Proporción  | 1,81     | 1,31  | 1,22    | 1,84       | <b>1,66</b>    | 2,41     |
| <b>2017</b> |          |       |         |            |                |          |
| Activos     | 530,7    | 152,1 | 131,2   | 434,3      | <b>1.248,3</b> | 22.741,7 |
| Pasivos     | 295,5    | 117,3 | 108,9   | 239,1      | <b>760,8</b>   | 9.572,4  |
| Proporción  | 1,80     | 1,30  | 1,20    | 1,82       | <b>1,64</b>    | 2,38     |

Elaboración propia.

Número de persoas en miles. Medias anuais.

Fonte: Ministerio de Emprego e Seguridade Social e INE.



### **13.3.2. Altas iniciais e baixas**

O cadro 13.5 reflicte as altas iniciais de pensións contributivas, e dicir, o número de ditas prestacións ás que se lle recoñece o dereito por primeira vez, sen incluír as altas por traslado de provincias. O cadro 13.6 recolle as baixas, isto é o número de baixas de pensións contributivas derivadas por falecemento, por perda do dereito ou incomparecencia ao cobro durante catro meses consecutivos.

En 1992, primeiro ano considerado, as altas das pensións de xubilación en Galicia superan amplamente ás baixas (18.237 fronte 13.160). En 1998 as baixas comezan a superar ás altas iniciais, reproducíndose este resultado con maior amplitude entre 2001 e 2006. En 2013, prodúcese un cambio. Por primeira vez en moitos anos, as altas de pensións de xubilación superan as baixas en Galicia. En 2017, último ano dispoñible, as baixas das pensións de xubilación en Galicia (22.523) superan as altas (20.841).

En 2017, as altas de pensións de viuvez (10.411), son lixeiramente superiores en Galicia ás baixas (10.245). As cifras de altas e baixas de orfandade e en favor de familiares nese mesmo ano son moi parecidas (2.523 e 2.125, respectivamente).

No que atinxe ás prestacións de invalidez, despois de se produciren máis baixas que altas durante boa parte do período estudado (consecuencia da inclusión das e dos pensionistas de máis de 65 anos como titulares de pensións de xubilación), as baixas de ditas pensións experimentan unha substancial diminución de máis das dúas terceiras partes.

O número total das altas iniciais de pensións en 2017 (40.960) aumentan lixeiramente en Galicia respecto a 2016 (40.352). En España aumentan dende as 560.759 en 2016, ás 566.363 en 2017.

A Coruña é a provincia onde se acusa máis a diferenza entre altas e baixas (16.372 fronte 14.102). A segunda, é Pontevedra (13.353 altas e 11.202 baixas). Na provincia de Ourense a relación garda un certo equilibrio (5.434 baixas e 5.371 altas); en Lugo as altas (5.801), son moi inferiores ás baixas (6.466).

**Cadro 13.5**

**Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1992/2009-2017<sup>(1)</sup>**

|                                           |      | A Coruña      | Lugo         | Ourense      | Pontevedra    | Galicia       | España         |
|-------------------------------------------|------|---------------|--------------|--------------|---------------|---------------|----------------|
| <b>Xubilación</b>                         | 1992 | 7.138         | 3.472        | 3.153        | 4.564         | <b>18.237</b> | 224.138        |
|                                           | 2009 | 8.003         | 2.461        | 2.560        | 6.658         | <b>19.682</b> | 287.904        |
|                                           | 2010 | 8.058         | 2.465        | 2.397        | 6.734         | <b>19.654</b> | 288.172        |
|                                           | 2011 | 8.412         | 2.494        | 2.729        | 7.323         | <b>20.958</b> | 286.143        |
|                                           | 2012 | 8.907         | 2.453        | 2.615        | 7.341         | <b>21.316</b> | 308.400        |
|                                           | 2013 | 9.162         | 2.741        | 2.777        | 7.770         | <b>22.450</b> | 314.204        |
|                                           | 2014 | 9.045         | 2.662        | 2.649        | 7.399         | <b>21.755</b> | 298.496        |
|                                           | 2015 | 8.761         | 2.557        | 2.488        | 7.005         | <b>20.811</b> | 289.721        |
|                                           | 2016 | 8.710         | 2.507        | 2.457        | 7.019         | <b>20.693</b> | 307.511        |
|                                           | 2017 | <b>8.646</b>  | <b>1.659</b> | <b>2.486</b> | <b>7.050</b>  | <b>20.841</b> | <b>309.709</b> |
| <b>Invalidez</b>                          | 1992 | 2.113         | 2.099        | 1.133        | 2.592         | <b>7.937</b>  | 92.172         |
|                                           | 2009 | 3.152         | 863          | 1.197        | 2.491         | <b>7.703</b>  | 98.056         |
|                                           | 2010 | 2.798         | 1.013        | 1.002        | 2.762         | <b>7.575</b>  | 90.949         |
|                                           | 2011 | 2.651         | 1.083        | 958          | 2.460         | <b>7.152</b>  | 86.851         |
|                                           | 2012 | 2.541         | 1.111        | 951          | 2.109         | <b>6.712</b>  | 84.136         |
|                                           | 2013 | 2.371         | 1.124        | 969          | 1.882         | <b>6.346</b>  | 79.481         |
|                                           | 2014 | 2.035         | 1.205        | 1.123        | 1.782         | <b>6.145</b>  | 81.573         |
|                                           | 2015 | 2.444         | 1.105        | 1.149        | 2.197         | <b>6.895</b>  | 86.957         |
|                                           | 2016 | 2.521         | 958          | 1.206        | 2.380         | <b>7.065</b>  | 89.674         |
|                                           | 2017 | <b>2.747</b>  | <b>1.218</b> | <b>1.268</b> | <b>2.222</b>  | <b>7.455</b>  | <b>92.983</b>  |
| <b>Viuvez</b>                             | 1992 | 3.257         | 1.743        | 1.460        | 2.338         | <b>8.798</b>  | 116.692        |
|                                           | 2009 | 4.042         | 1.747        | 1.490        | 3.099         | <b>10.378</b> | 129.615        |
|                                           | 2010 | 3.862         | 1.712        | 1.515        | 2.981         | <b>10.070</b> | 127.439        |
|                                           | 2011 | 4.049         | 1.644        | 1.550        | 3.205         | <b>10.448</b> | 128.883        |
|                                           | 2012 | 4.017         | 1.633        | 1.533        | 3.221         | <b>10.404</b> | 131.978        |
|                                           | 2013 | 4.045         | 1.694        | 1.559        | 3.087         | <b>10.385</b> | 129.610        |
|                                           | 2014 | 4.166         | 1.697        | 1.443        | 3.027         | <b>10.333</b> | 129.705        |
|                                           | 2015 | 4.208         | 1.646        | 1.500        | 3.108         | <b>10.462</b> | 132.581        |
|                                           | 2016 | 4.151         | 1.669        | 1.373        | 3.146         | <b>10.339</b> | 130.831        |
|                                           | 2017 | <b>4.122</b>  | <b>1.597</b> | <b>1.453</b> | <b>3.239</b>  | <b>10.411</b> | <b>131.667</b> |
| <b>Orfandade e en favor de familiares</b> | 1992 | 693           | 262          | 254          | 733           | <b>1.942</b>  | 22.864         |
|                                           | 2009 | 838           | 274          | 255          | 756           | <b>2.123</b>  | 28.290         |
|                                           | 2010 | 720           | 297          | 243          | 690           | <b>1.950</b>  | 27.538         |
|                                           | 2011 | 763           | 293          | 248          | 692           | <b>1.996</b>  | 27.935         |
|                                           | 2012 | 794           | 262          | 281          | 687           | <b>2.024</b>  | 29.984         |
|                                           | 2013 | 843           | 296          | 253          | 734           | <b>2.126</b>  | 30.977         |
|                                           | 2014 | 937           | 276          | 236          | 785           | <b>2.234</b>  | 32.669         |
|                                           | 2015 | 925           | 248          | 281          | 852           | <b>2.306</b>  | 32.635         |
|                                           | 2016 | 860           | 306          | 261          | 792           | <b>2.255</b>  | 32.743         |
|                                           | 2017 | <b>857</b>    | <b>327</b>   | <b>227</b>   | <b>842</b>    | <b>2.253</b>  | <b>32.004</b>  |
| <b>Total</b>                              | 1992 | 13.201        | 7.576        | 6.000        | 10.227        | <b>37.004</b> | 455.866        |
|                                           | 2009 | 16.035        | 5.345        | 5.502        | 13.004        | <b>39.886</b> | 543.865        |
|                                           | 2010 | 15.438        | 5.487        | 5.157        | 13.167        | <b>39.249</b> | 534.098        |
|                                           | 2011 | 15.875        | 5.514        | 5.485        | 13.680        | <b>40.554</b> | 529.812        |
|                                           | 2012 | 16.259        | 5.459        | 5.380        | 13.358        | <b>40.456</b> | 554.498        |
|                                           | 2013 | 16.421        | 5.855        | 5.558        | 13.473        | <b>41.307</b> | 554.172        |
|                                           | 2014 | 16.183        | 5.840        | 5.451        | 12.993        | <b>40.467</b> | 542.443        |
|                                           | 2015 | 16.338        | 5.556        | 5.418        | 13.162        | <b>40.474</b> | 541.894        |
|                                           | 2016 | 16.278        | 5.440        | 5.297        | 13.337        | <b>40.352</b> | 560.759        |
|                                           | 2017 | <b>16.372</b> | <b>5.801</b> | <b>5.434</b> | <b>13.353</b> | <b>40.960</b> | <b>566.363</b> |

Elaboración propia.

(1) Non incluídos os datos relativos ao réxime de traballadores/as do mar.

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

**Cadro 13.6**

**Baixas de pensións contributivas. Por provincias.**

**Galicia/España. 1992/ 2009-2017<sup>(1)</sup>**

|                                           |             | A Coruña      | Lugo         | Ourense      | Pontevedra    | Galicia       | España         |
|-------------------------------------------|-------------|---------------|--------------|--------------|---------------|---------------|----------------|
| <b>Xubilación</b>                         | 1992        | 5.032         | 2.779        | 2.643        | 2.706         | <b>13.160</b> | 142.039        |
|                                           | 2009        | 7.775         | 3.942        | 3.462        | 6.196         | <b>21.375</b> | 244.146        |
|                                           | 2011        | 7.721         | 3.764        | 3.471        | 6.451         | <b>21.407</b> | 245.951        |
|                                           | 2012        | 7.986         | 3.919        | 3.584        | 6.833         | <b>22.322</b> | 259.530        |
|                                           | 2013        | 8.285         | 3.950        | 3.452        | 6.600         | <b>22.287</b> | 256.718        |
|                                           | 2014        | 8.127         | 3.791        | 3.268        | 6.331         | <b>21.517</b> | 257.207        |
|                                           | 2015        | 8.805         | 4.175        | 3.630        | 6.892         | <b>23.502</b> | 277.366        |
|                                           | 2016        | 8.404         | 4.071        | 3.393        | 6.696         | <b>22.564</b> | 263.878        |
|                                           | <b>2017</b> | <b>8.432</b>  | <b>4.003</b> | <b>3.332</b> | <b>6.756</b>  | <b>22.523</b> | <b>268.294</b> |
| <b>Invalidez</b>                          | 1992        | 1.426         | 1.909        | 1.005        | 1.828         | <b>6.168</b>  | 65.547         |
|                                           | 2009        | 992           | 228          | 258          | 858           | <b>2.336</b>  | 28.349         |
|                                           | 2010        | 894           | 227          | 257          | 713           | <b>2.091</b>  | 29.367         |
|                                           | 2011        | 931           | 248          | 236          | 894           | <b>2.309</b>  | 29.241         |
|                                           | 2012        | 942           | 229          | 216          | 891           | <b>2.278</b>  | 30.281         |
|                                           | 2013        | 799           | 255          | 216          | 784           | <b>2.054</b>  | 29.060         |
|                                           | 2014        | 926           | 271          | 204          | 791           | <b>2.192</b>  | 29.146         |
|                                           | 2015        | 896           | 281          | 275          | 757           | <b>2.209</b>  | 29.023         |
|                                           | 2016        | 909           | 270          | 217          | 786           | <b>2.182</b>  | 27.998         |
|                                           | <b>2017</b> | <b>929</b>    | <b>267</b>   | <b>238</b>   | <b>814</b>    | <b>2.248</b>  | <b>28.478</b>  |
| <b>Viuvez</b>                             | 1992        | 1.728         | 1.060        | 885          | 1.103         | <b>4.776</b>  | 64.972         |
|                                           | 2009        | 3.341         | 1.667        | 1.467        | 2.475         | <b>8.950</b>  | 110.143        |
|                                           | 2010        | 3.362         | 1.586        | 1.454        | 2.453         | <b>8.855</b>  | 107.754        |
|                                           | 2011        | 3.278         | 1.695        | 1.480        | 2.518         | <b>8.971</b>  | 110.629        |
|                                           | 2012        | 3.466         | 1.778        | 1.571        | 2.787         | <b>9.602</b>  | 119.878        |
|                                           | 2013        | 3.599         | 1.679        | 1.489        | 2.631         | <b>9.398</b>  | 115.345        |
|                                           | 2014        | 3.652         | 1.699        | 1.438        | 2.621         | <b>9.410</b>  | 118.333        |
|                                           | 2015        | 4.028         | 1.934        | 1.695        | 3.092         | <b>10.749</b> | 134.287        |
|                                           | 2016        | 3.830         | 1.940        | 1.607        | 2.882         | <b>10.259</b> | 125.864        |
|                                           | <b>2017</b> | <b>3.864</b>  | <b>1.953</b> | <b>1.572</b> | <b>2.856</b>  | <b>10.245</b> | <b>130.298</b> |
| <b>Orfandade e en favor de familiares</b> | 1992        | 603           | 182          | 186          | 540           | <b>1.511</b>  | 21.228         |
|                                           | 2009        | 765           | 230          | 192          | 601           | <b>1.788</b>  | 21.686         |
|                                           | 2010        | 727           | 239          | 186          | 633           | <b>1.785</b>  | 22.578         |
|                                           | 2011        | 653           | 216          | 223          | 631           | <b>1.723</b>  | 23.324         |
|                                           | 2012        | 321           | 105          | 124          | 250           | <b>800</b>    | 8.784          |
|                                           | 2013        | 362           | 123          | 124          | 254           | <b>863</b>    | 9.265          |
|                                           | 2014        | 318           | 113          | 108          | 253           | <b>792</b>    | 9.207          |
|                                           | 2015        | 736           | 221          | 215          | 704           | <b>1.876</b>  | 27.452         |
|                                           | 2016        | 852           | 207          | 261          | 804           | <b>2.124</b>  | 29.124         |
|                                           | <b>2017</b> | <b>877</b>    | <b>243</b>   | <b>229</b>   | <b>776</b>    | <b>2.125</b>  | <b>29.343</b>  |
| <b>Total</b>                              | 1992        | 8.789         | 5.930        | 4.719        | 6.177         | <b>25.615</b> | 293.786        |
|                                           | 2009        | 12.873        | 6.067        | 5.379        | 10.130        | <b>34.449</b> | 404.324        |
|                                           | 2010        | 12.563        | 5.808        | 5.340        | 10.086        | <b>33.797</b> | 400.323        |
|                                           | 2011        | 12.583        | 5.923        | 5.410        | 10.494        | <b>34.410</b> | 409.145        |
|                                           | 2012        | 12.715        | 6.031        | 5.495        | 10.761        | <b>35.002</b> | 418.473        |
|                                           | 2013        | 13.045        | 6.007        | 5.281        | 10.269        | <b>34.602</b> | 410.388        |
|                                           | 2014        | 13.023        | 5.874        | 5.018        | 9.996         | <b>33.911</b> | 413.893        |
|                                           | 2015        | 14.465        | 6.611        | 5.815        | 11.445        | <b>38.336</b> | 468.128        |
|                                           | 2016        | 13.995        | 6.488        | 5.478        | 11.168        | <b>37.129</b> | 446.864        |
|                                           | <b>2017</b> | <b>14.102</b> | <b>6.466</b> | <b>5.371</b> | <b>11.202</b> | <b>37.141</b> | <b>456.413</b> |

Elaboración propia.

(1) Non incluídos os datos relativos ao réxime de traballadores/as do mar.

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI, figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### 13.3.3. Media das pensións

No cadro 13.7, aparece o número de pensións e o seu importe medio por CC.AA. Do total de 9.514.800 pensionistas a nivel estatal, Galicia (758.700) representa o 7,9%, unha porcentaxe superior en máis de dous puntos, en relación coa que existe respecto da total da poboación.

O cadro 13.8 resume a evolución do importe mensual medio das pensións na comunidade autónoma dende 1985. Dende este ano, no que a diferenza do importe da pensión media de Galicia respecto á media española era de 15,02 euros, ata os 143 euros de 2017, prodúcese ano tras ano unha maior diferenza na contía. De feito, Galicia é a comunidade autónoma con menor importe medio de pensións ata o ano 2014, momento en que Estremadura ocupa este derradeiro lugar. A baixa contía media das pensións galegas, explícase significativamente polo peso que aínda teñen as pensións do réxime especial agrario, de importe moito máis reducido que as do réxime xeral ou de autónomos.

Cadro 13.7

Pensionistas do sistema de seguridade social. Por comunidades autónomas. 1990/2000/2010-2017

|                  | 1990           |                      | 2000           |                      | 2010           |                      | 2011           |                      | 2012           |                      | 2013           |                      | 2014           |                      | 2015           |                      | 2016           |                      | 2017           |                      |
|------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|----------------|----------------------|
|                  | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> | Nº             | Media <sup>(1)</sup> |
| Andalucía        | 938,0          | 252,8                | 1199,3         | 437,4                | 1379,3         | 75,6                 | 1399,9         | 736,8                | 1417,6         | 757,4                | 1443,0         | 778,8                | 1468,7         | 789,4                | 1486,7         | 800,4                | 1505,2         | 813,1                | 1526,1         | 826,6                |
| Aragón           | 223,2          | 272,3                | 260,0          | 482,0                | 280,9          | 807,8                | 283,9          | 835,5                | 286,3          | 863,8                | 289,7          | 892,9                | 292,6          | 909,9                | 294,4          | 928,3                | 296,6          | 947,8                | 299,0          | 967,4                |
| Asturias         | 240,5          | 310,6                | 283,2          | 575,1                | 294,7          | 930,9                | 296,1          | 958,8                | 297,1          | 984,7                | 298,3          | 1012,3               | 299,5          | 1028,8               | 300,2          | 1048,0               | 300,7          | 1066,7               | 301,0          | 1085,6               |
| Baleares         | 121,2          | 244,4                | 166,8          | 426,6                | 165,9          | 708,0                | 168,8          | 734,0                | 171,9          | 758,3                | 175,2          | 784,4                | 178,3          | 799,4                | 180,9          | 815,8                | 183,6          | 833,4                | 186,2          | 851,5                |
| Canarias         | 151,4          | 258,7                | 201,3          | 444,5                | 253,9          | 732,2                | 260,9          | 755,2                | 267,9          | 777,7                | 275,7          | 801,0                | 283,7          | 811,7                | 291,5          | 823,1                | 299,6          | 835,4                | 308,2          | 848,1                |
| Cantabria        | 101,3          | 274,9                | 120,0          | 486,9                | 130,7          | 811,2                | 132,0          | 837,9                | 133,0          | 863,5                | 134,3          | 891,4                | 135,5          | 909,1                | 136,2          | 927,1                | 137,4          | 946,7                | 138,7          | 966,7                |
| Castela-A Mancha | 257,4          | 256,3                | 312,4          | 433,4                | 340,4          | 728,5                | 344,7          | 751,2                | 348,0          | 775,0                | 352,9          | 798,8                | 357,6          | 809,6                | 360,9          | 821,7                | 364,1          | 834,9                | 367,2          | 849,4                |
| Castela e León   | 479,3          | 263,4                | 561,9          | 455,4                | 586,8          | 757,9                | 589,9          | 782,7                | 592,1          | 808,6                | 596,4          | 836,1                | 600,6          | 851,9                | 603,1          | 869,1                | 605,6          | 887,2                | 608,2          | 905,4                |
| Cataluña         | 1071,4         | 270,1                | 1335,1         | 484,3                | 1550,7         | 803,8                | 1578,4         | 831,0                | 1602,1         | 857,0                | 1630,0         | 885,2                | 1651,6         | 901,0                | 1668,6         | 918,4                | 1685,3         | 937,0                | 1701,6         | 956,0                |
| C. Valenciana    | 597,5          | 245,2                | 739,4          | 423,3                | 879,8          | 715,3                | 895,6          | 739,0                | 909,2          | 762,5                | 923,8          | 787,7                | 937,8          | 802,1                | 947,6          | 816,9                | 958,0          | 832,3                | 968,1          | 848,0                |
| Estremadura      | 158,8          | 245,0                | 192,9          | 405,3                | 206,7          | 664,8                | 208,5          | 684,2                | 210,0          | 704,4                | 213,4          | 723,9                | 216,5          | 732,6                | 218,6          | 742,4                | 221,0          | 753,4                | 223,4          | 765,7                |
| <b>Galicia</b>   | <b>552,2</b>   | <b>234,1</b>         | <b>667,4</b>   | <b>394,1</b>         | <b>721,0</b>   | <b>651,9</b>         | <b>727,6</b>   | <b>674,1</b>         | <b>732,7</b>   | <b>696,3</b>         | <b>739,1</b>   | <b>720,3</b>         | <b>746,0</b>   | <b>733,9</b>         | <b>750,7</b>   | <b>748,1</b>         | <b>754,9</b>   | <b>762,6</b>         | <b>758,7</b>   | <b>777,7</b>         |
| Madrid           | 581,5          | 306,9                | 790,4          | 558,6                | 965,3          | 922,4                | 990,4          | 953,4                | 1011,5         | 982,0                | 1038,0         | 1013,4               | 1062,7         | 1030,9               | 1083,9         | 1049,4               | 1104,5         | 1068,8               | 1123,8         | 1087,6               |
| Murcia           | 159,1          | 245,9                | 194,7          | 420,6                | 222,4          | 687,1                | 226,4          | 709,5                | 229,1          | 731,0                | 233,1          | 755,3                | 236,5          | 767,8                | 239,1          | 781,0                | 241,3          | 794,5                | 243,5          | 809,2                |
| Navarra          | 79,0           | 286,4                | 99,8           | 514,2                | 119,3          | 879,4                | 121,2          | 910,7                | 123,1          | 941,5                | 125,4          | 973,5                | 127,6          | 992,1                | 129,3          | 1013,2               | 131,0          | 1035,0               | 133,0          | 1056,9               |
| País Vasco       | 331,4          | 320,8                | 423,8          | 594,5                | 494,8          | 966,1                | 501,8          | 995,7                | 508,2          | 1024,8               | 516,6          | 1057,3               | 533,9          | 1076,6               | 530,2          | 1098,2               | 536,7          | 1120,5               | 543,7          | 1142,6               |
| A Rioxa          | 48,0           | 256,8                | 56,6           | 452,1                | 63,6           | 744,6                | 64,3           | 769,7                | 64,9           | 794,7                | 65,7           | 821,9                | 66,5           | 839,4                | 67,0           | 857,6                | 67,6           | 876,4                | 68,3           | 894,9                |
| Ceuta e Melilla  | 11,0           | 288,6                | 13,8           | 504,0                | 14,8           | 801,3                | 15,0           | 819,0                | 15,1           | 837,5                | 15,4           | 855,1                | 15,6           | 863,0                | 15,8           | 883,0                | 16,0           | 885,4                | 16,2           | 897,6                |
| <b>España</b>    | <b>6.102,1</b> | <b>267,2</b>         | <b>7.598,8</b> | <b>468,2</b>         | <b>8.671,0</b> | <b>779,5</b>         | <b>8.805,1</b> | <b>8.05,0</b>        | <b>8.920,0</b> | <b>8.29,8</b>        | <b>9.065,8</b> | <b>856,4</b>         | <b>9.201,1</b> | <b>871,0</b>         | <b>9.304,5</b> | <b>871,0</b>         | <b>9.409,2</b> | <b>903,6</b>         | <b>9.514,8</b> | <b>920,6</b>         |

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

(1) Contía mensual. Medias anuais en euros.

Fonte: Ministerio de Emprego e Seguridade Social.

Cadro 13.8

Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1985/1989/2000-2017

|                                | 1985   | 1989   | 2000   | 2001   | 2002   | 2003   | 2004   | 2005   | 2006   | 2007   | 2008   | 2009   | 2010   | 2011   | 2012   | 2013   | 2014   | 2015   | 2016   | 2017   |
|--------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Andalucía                      | 159,87 | 222,37 | 437,54 | 461,60 | 480,45 | 504,65 | 530,81 | 561,90 | 592,91 | 62184  | 663,13 | 693,53 | 715,64 | 736,82 | 757,4  | 778,8  | 789,4  | 800,4  | 813,1  | 826,6  |
| Aragón                         | 171,29 | 239,20 | 482,01 | 509,31 | 532,17 | 560,54 | 592,83 | 627,95 | 66103  | 695,32 | 744,03 | 780,79 | 807,79 | 835,50 | 863,8  | 892,9  | 909,9  | 928,3  | 947,8  | 967,4  |
| Asturias                       | 200,74 | 284,28 | 575,17 | 606,27 | 628,19 | 66145  | 700,04 | 738,74 | 777,87 | 814,61 | 865,70 | 903,27 | 930,86 | 958,82 | 984,7  | 1022,3 | 1028,8 | 1048,0 | 1066,7 | 1085,6 |
| Baleares                       | 158,67 | 217,57 | 426,72 | 450,01 | 469,24 | 493,89 | 521,59 | 551,09 | 580,54 | 609,20 | 651,26 | 683,40 | 707,95 | 733,95 | 758,3  | 784,4  | 799,4  | 815,8  | 833,4  | 851,5  |
| Canarias                       | 164,68 | 229,59 | 444,75 | 468,90 | 487,94 | 512,67 | 539,94 | 571,26 | 602,80 | 632,63 | 675,82 | 708,27 | 732,16 | 755,20 | 777,7  | 801,0  | 811,7  | 823,1  | 835,4  | 848,1  |
| Cantabria                      | 174,29 | 243,41 | 486,82 | 515,40 | 537,14 | 566,34 | 599,92 | 633,82 | 666,31 | 700,28 | 748,52 | 784,35 | 811,17 | 837,86 | 863,5  | 891,4  | 909,1  | 927,1  | 946,7  | 966,7  |
| Castela-A Mancha               | 161,67 | 225,38 | 433,33 | 456,97 | 475,43 | 499,05 | 523,74 | 556,63 | 590,52 | 622,51 | 667,79 | 702,46 | 728,49 | 751,23 | 775,0  | 798,8  | 809,6  | 821,7  | 834,9  | 849,4  |
| Castela e León                 | 164,68 | 230,19 | 455,57 | 480,94 | 501,05 | 526,41 | 554,23 | 587,26 | 620,11 | 651,26 | 686,06 | 731,42 | 757,87 | 782,69 | 808,6  | 836,1  | 851,9  | 869,1  | 887,2  | 905,4  |
| Cataluña                       | 171,89 | 239,20 | 484,42 | 511,83 | 535,33 | 564,48 | 597,71 | 630,94 | 661,52 | 694,25 | 742,80 | 777,76 | 803,81 | 830,96 | 857,0  | 885,2  | 901,0  | 918,4  | 937,0  | 956,0  |
| C. Valenciana                  | 155,66 | 215,36 | 432,13 | 456,73 | 476,17 | 501,13 | 528,99 | 559,34 | 586,98 | 616,45 | 658,93 | 691,18 | 715,27 | 738,95 | 762,5  | 787,7  | 802,1  | 815,9  | 832,3  | 848,0  |
| Estremadura                    | 153,86 | 215,76 | 405,08 | 426,20 | 442,30 | 463,14 | 484,44 | 513,80 | 544,26 | 572,13 | 611,84 | 642,06 | 664,75 | 684,17 | 704,4  | 723,9  | 732,6  | 742,4  | 753,4  | 765,7  |
| Galicia                        | 153,26 | 207,95 | 394,26 | 415,45 | 432,38 | 454,43 | 478,26 | 506,23 | 535,10 | 562,19 | 600,73 | 629,85 | 651,88 | 674,13 | 696,3  | 720,3  | 733,9  | 748,1  | 762,6  | 777,7  |
| Madrid                         | 189,92 | 280,07 | 558,34 | 591,44 | 616,75 | 649,37 | 687,47 | 726,13 | 762,83 | 799,39 | 852,79 | 892,78 | 922,37 | 953,43 | 982,0  | 1013,4 | 1030,9 | 1049,4 | 1068,8 | 1087,6 |
| Murcia                         | 159,87 | 217,57 | 420,71 | 443,84 | 461,75 | 485,04 | 510,35 | 539,34 | 567,12 | 593,77 | 633,80 | 664,36 | 687,09 | 709,46 | 731,0  | 755,4  | 767,8  | 781,0  | 794,5  | 809,2  |
| Navarra                        | 176,70 | 251,22 | 513,87 | 545,89 | 570,90 | 602,61 | 639,44 | 679,36 | 718,08 | 755,56 | 808,54 | 849,52 | 879,42 | 910,65 | 941,5  | 973,5  | 992,1  | 1013,2 | 1035,0 | 1056,9 |
| País Vasco                     | 185,93 | 280,67 | 540,31 | 629,29 | 655,51 | 691,17 | 733,16 | 771,82 | 806,10 | 843,02 | 898,27 | 938,44 | 966,11 | 995,68 | 1024,8 | 1057,3 | 1076,7 | 1098,2 | 1120,5 | 1142,6 |
| A Rioxa                        | 159,87 | 226,58 | 451,96 | 478,55 | 499,06 | 524,40 | 552,05 | 583,42 | 612,55 | 642,78 | 686,52 | 719,75 | 744,64 | 769,74 | 794,7  | 821,9  | 839,5  | 857,6  | 876,4  | 894,9  |
| Ceuta e Melilla <sup>(1)</sup> | 177,90 | 254,23 | 504,25 | 532,85 | 555,21 | 583,13 | 613,37 | 646,60 | 679,60 | 704,50 | 751,00 | 780,40 | 801,33 | 819,01 | 837,5  | 855,1  | 863,0  | 873,4  | 885,4  | 897,6  |
| España                         | 168,28 | 236,80 | 468,19 | 497,89 | 518,89 | 546,04 | 576,57 | 609,75 | 641,86 | 673,69 | 719,68 | 754,06 | 779,49 | 804,96 | 829,8  | 856,4  | 871,0  | 886,8  | 903,6  | 920,6  |

Elaboración propia.

Datos en euros mes.

(1) Media de ambas as dúas cidades autónomas.

Fonte: INSS.

### 13.3.4. Pensións con complemento a mínimo

Co obxecto de garantir un nivel mínimo de subsistencia a todas as persoas pensionistas, establécense contías mínimas. Isto permite unha renda mínima, que procura evitar situacións de pobreza.

As pensións contributivas cuxa contía fora á da pensión mínima poden ser complementadas, baixo o cumprimento de certos requisitos ata dito importe mínimo. Dentro das pensións contributivas caben varias modalidades: xubilación, incapacidade permanente e morte e supervivencia.

Os cadros 13.9 e 13.10 mostran o número de pensións cos complementos a mínimo e co tanto por cento do total, por tipos de prestacións, para as catro provincias galegas, para o total do Estado e en porcentaxe por CC.AA. Como pode observarse, para 2017, en orfandade máis da metade das pensións recoñecidas en Galicia, o 52,8%, benefíciáanse deste complemento e o 74,2% na modalidade de en favor de familiares. En xubilación, o número de pensións con complemento de mínimo é de 157.644, o 33,44% e no total.

Por CC.AA., Galicia constitúe en porcentaxe a cuarta que máis se beneficia deste complemento, detrás de Estremadura e Castela-A Mancha e Andalucía, estando a súa porcentaxe 6,3 puntos por riba da media estatal.

Cadro 13.9

Pensións con complemento a mínimo. Galicia a julio 2017\*

|            | Incapacidade permanente |       | Xubilación |       | Viuvez  |       | Orfandade |       | En favor de familiares |       | Total     |       |
|------------|-------------------------|-------|------------|-------|---------|-------|-----------|-------|------------------------|-------|-----------|-------|
|            | Nº                      | % (*) | Nº         | % (*) | Nº      | % (*) | Nº        | % (*) | Nº                     | % (*) | Nº        | % (*) |
| A Coruña   | 3.595                   | 13,83 | 56.845     | 31,20 | 24.411  | 32,93 | 4.893     | 50,41 | 1.621                  | 70,69 | 91.365    | 31,04 |
| Lugo       | 1.754                   | 16,75 | 29.563     | 40,02 | 6.646   | 22,75 | 1.803     | 57,41 | 635                    | 76,52 | 40.401    | 34,38 |
| Ourense    | 1.941                   | 18,58 | 29.460     | 42,99 | 8.603   | 33,16 | 1.727     | 60,90 | 1.031                  | 86,05 | 42.762    | 39,25 |
| Pontevedra | 2.807                   | 12,29 | 41.776     | 28,44 | 17.552  | 30,26 | 4.236     | 51,09 | 1.315                  | 69,80 | 67.686    | 28,45 |
| Galicia    | 10.097                  | 14,47 | 157.644    | 33,44 | 57.212  | 30,55 | 12.659    | 52,80 | 4.602                  | 74,17 | 242.214   | 31,92 |
| España     | 127.460                 | 13,46 | 1.385.215  | 23,78 | 748.819 | 31,72 | 158.219   | 46,48 | 21.863                 | 53,68 | 2.441.576 | 25,66 |

(\*) % sobre el total de cada tipo de pensionis.

Fonte: Informe económico-financiero. Orzamentos xerais da Seguridade Social 2017.

Cadro 13.10

Porcentaxe de pensións contributivas con complemento a mínimos por comunidades autónomas. 2013-2017

|                  | I. Permanente |       |       |       |       | Xubilación |       |       |       |       | Viuvez |       |       |       |       | Orfandade |       |       |       |       | En favor de Familiares |       |       |       |       | Total |       |       |       |       |
|------------------|---------------|-------|-------|-------|-------|------------|-------|-------|-------|-------|--------|-------|-------|-------|-------|-----------|-------|-------|-------|-------|------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                  | 2013          | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  | 2013       | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  | 2013   | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  | 2013      | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  | 2013                   | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  | 2013  | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  |
| Andalucía        | 17,41         | 18,06 | 18,57 | 18,37 | 19,44 | 36,62      | 35,57 | 35,04 | 34,31 | 33,21 | 42,63  | 41,89 | 41,53 | 41,36 | 40,30 | 55,50     | 55,63 | 56,81 | 56,82 | 56,20 | 54,24                  | 55,13 | 54,71 | 52,22 | 52,03 | 36,09 | 35,86 | 35,61 | 35,09 | 34,31 |
| Aragón           | 8,79          | 9,34  | 9,45  | 9,44  | 9,95  | 24,33      | 23,66 | 22,82 | 22,51 | 21,11 | 36,48  | 35,83 | 35,28 | 35,24 | 33,87 | 41,60     | 41,33 | 41,75 | 41,33 | 40,60 | 50,61                  | 49,00 | 48,72 | 49,84 | 47,43 | 26,64 | 26,27 | 25,61 | 25,38 | 24,14 |
| Asturias         | 8,29          | 8,76  | 8,77  | 8,90  | 9,11  | 18,66      | 18,12 | 17,70 | 17,56 | 16,46 | 19,77  | 19,38 | 19,21 | 19,37 | 18,69 | 37,57     | 36,50 | 36,88 | 37,12 | 35,55 | 39,19                  | 38,87 | 37,82 | 36,61 | 36,56 | 18,44 | 18,14 | 17,87 | 17,85 | 17,01 |
| Baleares         | 8,83          | 8,90  | 8,89  | 8,96  | 9,39  | 23,31      | 21,52 | 21,50 | 20,93 | 19,99 | 26,81  | 26,46 | 26,17 | 26,17 | 25,29 | 44,13     | 44,64 | 45,18 | 45,56 | 44,62 | 50,36                  | 49,62 | 46,27 | 46,97 | 45,11 | 23,15 | 22,79 | 22,23 | 21,88 | 21,08 |
| Canarias         | 13,20         | 13,75 | 14,31 | 13,52 | 14,84 | 30,70      | 29,71 | 29,08 | 28,39 | 27,66 | 45,32  | 44,76 | 44,46 | 43,93 | 43,53 | 56,79     | 56,43 | 57,33 | 56,88 | 57,18 | 58,89                  | 57,73 | 56,45 | 54,80 | 52,42 | 33,70 | 33,57 | 33,12 | 32,20 | 31,81 |
| Cantabria        | 10,11         | 10,49 | 10,48 | 10,49 | 9,81  | 20,83      | 20,27 | 19,63 | 19,34 | 18,37 | 24,00  | 23,69 | 23,38 | 23,33 | 22,80 | 42,15     | 41,20 | 41,61 | 41,44 | 41,00 | 50,73                  | 50,18 | 48,80 | 45,94 | 44,74 | 21,37 | 21,12 | 20,68 | 20,47 | 19,65 |
| Castela e León   | 11,08         | 11,35 | 11,70 | 11,50 | 11,86 | 30,62      | 29,69 | 28,77 | 28,58 | 26,72 | 41,34  | 40,79 | 40,37 | 40,50 | 39,57 | 52,78     | 52,24 | 53,02 | 53,37 | 51,99 | 58,50                  | 59,25 | 58,73 | 57,93 | 56,74 | 32,74 | 32,18 | 31,51 | 31,36 | 29,88 |
| Castela-A Mancha | 13,64         | 13,76 | 14,06 | 13,73 | 14,01 | 40,87      | 39,50 | 38,49 | 38,09 | 35,94 | 59,82  | 59,18 | 58,84 | 58,77 | 57,82 | 57,44     | 56,72 | 57,84 | 58,39 | 57,65 | 65,17                  | 64,96 | 64,67 | 63,75 | 63,07 | 43,44 | 42,75 | 42,10 | 41,73 | 40,16 |
| Cataluña         | 7,99          | 8,18  | 8,48  | 8,49  | 8,90  | 18,53      | 17,95 | 17,56 | 17,28 | 16,68 | 19,91  | 19,39 | 19,10 | 19,07 | 18,38 | 33,78     | 33,67 | 34,32 | 34,27 | 33,72 | 37,12                  | 38,24 | 38,02 | 38,00 | 36,59 | 18,07 | 17,79 | 17,52 | 17,34 | 16,81 |
| C. Valenciana    | 13,55         | 14,35 | 14,91 | 14,79 | 15,76 | 28,13      | 27,60 | 27,21 | 26,74 | 25,82 | 36,96  | 36,67 | 36,74 | 36,63 | 35,86 | 48,42     | 48,05 | 49,94 | 49,85 | 49,49 | 52,44                  | 53,19 | 52,63 | 52,31 | 52,11 | 29,45 | 29,46 | 29,34 | 28,99 | 28,29 |
| Extremadura      | 22,29         | 22,43 | 22,41 | 21,78 | 22,41 | 51,12      | 49,51 | 48,29 | 47,53 | 45,26 | 62,24  | 61,51 | 61,01 | 61,04 | 59,74 | 66,91     | 66,52 | 68,11 | 68,11 | 67,77 | 68,18                  | 67,87 | 67,13 | 64,42 | 63,66 | 51,56 | 50,86 | 49,98 | 49,37 | 47,70 |
| Galicia          | 14,54         | 14,67 | 14,53 | 14,40 | 14,42 | 37,11      | 36,03 | 35,28 | 35,07 | 33,28 | 31,03  | 30,87 | 30,90 | 30,89 | 30,57 | 54,41     | 53,78 | 54,16 | 54,33 | 53,28 | 75,09                  | 76,17 | 75,20 | 73,64 | 73,08 | 34,08 | 33,66 | 33,22 | 33,06 | 31,84 |
| Madrid           | 7,99          | 8,59  | 8,65  | 8,52  | 9,04  | 14,82      | 14,55 | 14,31 | 13,95 | 13,79 | 26,39  | 25,88 | 25,40 | 25,29 | 24,58 | 34,25     | 33,93 | 34,40 | 34,17 | 33,80 | 33,98                  | 34,81 | 34,35 | 34,00 | 34,28 | 17,66 | 17,60 | 17,21 | 16,98 | 16,68 |
| Murcia           | 14,44         | 14,59 | 14,81 | 14,91 | 14,95 | 33,08      | 32,09 | 31,56 | 31,10 | 30,09 | 39,23  | 38,68 | 38,51 | 38,32 | 37,82 | 54,61     | 54,15 | 54,92 | 54,58 | 53,78 | 61,82                  | 60,56 | 59,30 | 54,86 | 59,29 | 32,86 | 32,53 | 32,29 | 31,98 | 31,28 |
| Navarra          | 6,35          | 6,92  | 7,14  | 7,16  | 7,42  | 19,74      | 19,28 | 18,60 | 18,20 | 17,13 | 31,90  | 31,11 | 30,27 | 30,18 | 28,27 | 37,03     | 36,54 | 36,40 | 35,96 | 35,38 | 52,72                  | 52,55 | 52,15 | 51,24 | 52,22 | 21,81 | 21,60 | 20,94 | 20,62 | 19,49 |
| País Vasco       | 5,60          | 5,67  | 5,76  | 5,76  | 6,05  | 11,94      | 11,73 | 11,52 | 11,30 | 10,96 | 17,48  | 16,95 | 16,56 | 16,56 | 15,67 | 28,78     | 28,26 | 28,28 | 28,27 | 27,47 | 31,00                  | 30,50 | 30,01 | 30,40 | 27,67 | 13,30 | 13,14 | 12,91 | 12,75 | 12,28 |
| A Ríoxa          | 8,78          | 9,53  | 9,79  | 9,97  | 10,12 | 25,91      | 25,17 | 24,48 | 24,11 | 22,67 | 38,10  | 37,45 | 36,91 | 36,78 | 35,49 | 46,57     | 46,12 | 46,16 | 46,13 | 45,99 | 53,89                  | 51,61 | 53,89 | 53,59 | 51,91 | 27,99 | 27,63 | 27,08 | 26,82 | 25,53 |
| Ceuta            | 6,70          | 6,64  | 7,46  | 7,20  | 7,31  | 21,98      | 22,03 | 21,26 | 21,09 | 20,79 | 39,31  | 39,62 | 39,93 | 39,99 | 38,64 | 49,44     | 52,32 | 55,14 | 54,12 | 53,58 | 42,22                  | 42,22 | 42,22 | 46,51 | 28,04 | 28,70 | 28,66 | 28,40 | 27,83 |       |
| Meilla           | 10,66         | 10,43 | 11,28 | 10,99 | 12,44 | 25,96      | 25,66 | 25,09 | 24,57 | 23,87 | 41,80  | 40,91 | 40,59 | 40,20 | 38,96 | 64,15     | 60,15 | 63,10 | 61,72 | 64,55 | 62,50                  | 61,29 | 50,00 | 48,48 | 60,00 | 32,12 | 31,84 | 31,85 | 31,26 | 31,02 |
| Media            | 12,22         | 12,64 | 12,94 | 12,83 | 13,42 | 26,26      | 25,51 | 24,95 | 24,53 | 23,54 | 33,41  | 32,90 | 32,61 | 32,55 | 31,73 | 46,95     | 46,66 | 47,51 | 47,47 | 46,83 | 54,70                  | 55,27 | 54,81 | 53,47 | 53,01 | 27,26 | 26,99 | 26,62 | 26,31 | 25,51 |

Elaboración propia.

Nota: Porcentaxe sobre o número de cada unha das prestacións e o sobre o total destas. Os datos de pensións con complemento a mínimo son a agosto de 2012 a 2014 e a xullo en 2015.

Fonte: Informes económico-financieros. Orzamentos da Seguridade Social.

13.3.5. Análise por réximes

Como foi apuntado en informes anteriores, en Galicia prodúcese a partir de 1994 unha inflexión no crecemento continuo de pensionistas do réxime agrario, comezando a ser maior o número das pensións que causan baixa que o número de novos e novas pensionistas.

Galicia é a comunidade autónoma que experimentou un proceso de transformación máis importante con respecto á configuración da súa poboación activa nestes últimos anos. A importante diminución do colectivo agrario cotizante nestes últimos anos desembocou, en gran medida, na xubilación ou a invalidez. Ademais, as pequenas diminucións dos últimos anos parecen indicar que o proceso vai remitindo na súa intensidade.

A inmensa maioría das e dos pensionistas galegos do réxime agrario, pasan a integrarse no de traballadoras e traballadores autónomos (cadro 13.11), de tal xeito que estes pasan de 75.700 en 2007 a 294.600 en 2008, unha cifra moi próxima á do réxime xeral. As e os 5.900 pensionistas do réxime agrario en 2011 constitúen un escaso 0,81% do total, e a partir de 2012 non se computan ao integrarse os de conta allea no réxime xeral.

As pensións do réxime xeral da Seguridade Social (404.700 en 2017) experimentan unha suba de 8.900 con respecto ao ano anterior. As provincias de Lugo e Ourense, con 47.800 e 60.000 pensións, respectivamente, representan conxuntamente o 26,6% dos perceptores de pensións do réxime xeral en Galicia.

As pensións galegas do réxime especial de traballadoras e traballadores autónomos (RETA) increméntanse coa suma dos agrarios por conta propia a partir de 2008, acadando en 2017 o 34,7% do total de pensionistas de Galicia. A cifra máis numerosa é a da provincia da Coruña, con 92.100 pensións, contando Lugo con 62.700, unha cifra moi próxima á de Pontevedra, 64.300.

**Cadro 13.11**

**Evolución do número de pensións polos principais réximes.  
Por provincias. Galicia 2000/2008-2017**

|                                  |             | A Coruña     | Lugo         | Ourense      | Pontevedra   | Galicia      |
|----------------------------------|-------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| <b>Xeral<sup>(2)</sup></b>       | 2000        | 97,6         | 29,5         | 37,4         | 76,8         | 241,3        |
|                                  | 2008        | 120,2        | 35,3         | 45,6         | 97,1         | 298,1        |
|                                  | 2009        | 123,9        | 36,2         | 46,8         | 100,4        | 307,3        |
|                                  | 2010        | 127,4        | 37,1         | 48,1         | 103,7        | 316,3        |
|                                  | 2011        | 131,1        | 38,0         | 49,3         | 107,3        | 325,7        |
|                                  | 2012        | 136,2        | 40,2         | 51,2         | 113,2        | 340,7        |
|                                  | 2013        | 146,8        | 43,7         | 55,1         | 121,7        | 367,3        |
|                                  | 2014        | 150,9        | 44,9         | 56,6         | 125,3        | 377,6        |
|                                  | 2015        | 154,7        | 45,9         | 57,8         | 128,7        | 386,9        |
|                                  | 2016        | 158,5        | 46,8         | 58,9         | 131,7        | 395,8        |
|                                  | <b>2017</b> | <b>162,1</b> | <b>47,8</b>  | <b>60,0</b>  | <b>134,8</b> | <b>404,7</b> |
| <b>Autónomos<sup>(1)</sup></b>   | 2000        | 23,4         | 10,0         | 9,7          | 16,8         | 59,9         |
|                                  | 2008        | 97,5         | 75,4         | 54,8         | 67,0         | 294,6        |
|                                  | 2009        | 97,2         | 74,0         | 53,6         | 66,9         | 291,7        |
|                                  | 2010        | 96,7         | 72,7         | 52,5         | 66,8         | 288,7        |
|                                  | 2011        | 96,2         | 71,5         | 51,3         | 66,6         | 285,7        |
|                                  | 2012        | 95,6         | 70,0         | 50,0         | 66,2         | 281,9        |
|                                  | 2013        | 95,1         | 68,8         | 48,8         | 65,9         | 278,5        |
|                                  | 2014        | 94,5         | 67,5         | 47,9         | 65,7         | 275,6        |
|                                  | 2015        | 93,7         | 65,9         | 46,7         | 65,2         | 271,5        |
|                                  | 2016        | 92,9         | 64,4         | 45,5         | 64,7         | 267,6        |
|                                  | <b>2017</b> | <b>92,1</b>  | <b>62,7</b>  | <b>44,3</b>  | <b>64,3</b>  | <b>263,4</b> |
| <b>Agrario<sup>(1) (2)</sup></b> | 2000        | 77,6         | 75,2         | 54,8         | 55,1         | 262,7        |
|                                  | 2008        | 1,4          | 1,3          | 0,8          | 2,7          | 6,2          |
|                                  | 2009        | 1,4          | 1,3          | 0,8          | 2,7          | 6,1          |
|                                  | 2010        | 1,4          | 1,3          | 0,8          | 2,6          | 6,0          |
|                                  | 2011        | 1,4          | 1,2          | 0,8          | 2,5          | 5,9          |
|                                  | <b>2017</b> | <b>26,7</b>  | <b>2,7</b>   | <b>0,8</b>   | <b>25,4</b>  | <b>55,6</b>  |
| <b>Mar</b>                       | 2000        | 23,3         | 2,3          | 0,1          | 20,3         | 46,0         |
|                                  | 2008        | 25,6         | 2,5          | 0,1          | 23,1         | 51,3         |
|                                  | 2009        | 25,8         | 2,6          | 0,1          | 23,4         | 51,9         |
|                                  | 2010        | 26,1         | 2,6          | 0,1          | 23,7         | 52,4         |
|                                  | 2011        | 26,3         | 2,6          | 0,1          | 24,0         | 53,0         |
|                                  | 2012        | 26,5         | 2,6          | 0,1          | 24,3         | 53,6         |
|                                  | 2013        | 26,8         | 2,7          | 0,1          | 24,7         | 54,2         |
|                                  | 2014        | 26,9         | 2,7          | 0,1          | 25,0         | 54,7         |
|                                  | 2015        | 26,9         | 2,7          | 0,1          | 25,2         | 54,9         |
|                                  | 2016        | 26,8         | 2,7          | 0,8          | 25,4         | 55,7         |
|                                  | <b>2017</b> | <b>26,7</b>  | <b>2,7</b>   | <b>0,8</b>   | <b>25,4</b>  | <b>55,6</b>  |
| <b>Outros</b>                    | 2000        | 21,4         | 7,2          | 7,8          | 21,1         | 57,5         |
|                                  | 2008        | 22,0         | 7,1          | 7,8          | 21,4         | 58,3         |
|                                  | 2009        | 22,0         | 7,1          | 7,8          | 21,2         | 58,0         |
|                                  | 2010        | 21,8         | 7,1          | 7,8          | 21,1         | 57,7         |
|                                  | 2011        | 21,7         | 7,0          | 7,7          | 20,9         | 57,3         |
|                                  | 2012        | 21,5         | 7,0          | 7,7          | 20,5         | 56,6         |
|                                  | 2013        | 14,7         | 4,6          | 4,9          | 14,9         | 39,0         |
|                                  | 2014        | 14,3         | 4,5          | 4,8          | 14,6         | 38,2         |
|                                  | 2015        | 14,0         | 4,4          | 4,7          | 14,2         | 37,3         |
|                                  | 2016        | 13,7         | 4,4          | 3,9          | 13,8         | 35,8         |
|                                  | <b>2017</b> | <b>13,4</b>  | <b>4,3</b>   | <b>3,9</b>   | <b>13,4</b>  | <b>35,0</b>  |
| <b>Total</b>                     | 2000        | 243,3        | 124,2        | 109,8        | 190,1        | 667,4        |
|                                  | 2008        | 266,7        | 121,6        | 109,0        | 211,2        | 708,5        |
|                                  | 2009        | 270,2        | 121,1        | 109,1        | 214,5        | 714,9        |
|                                  | 2010        | 273,4        | 120,7        | 109,1        | 217,8        | 721,0        |
|                                  | 2011        | 276,7        | 120,5        | 109,1        | 221,2        | 727,5        |
|                                  | 2012        | 279,8        | 119,8        | 108,9        | 224,2        | 732,7        |
|                                  | 2013        | 283,3        | 119,7        | 108,9        | 227,2        | 739,1        |
|                                  | 2014        | 286,6        | 119,6        | 109,3        | 230,6        | 746,0        |
|                                  | 2015        | 289,3        | 119,0        | 109,2        | 233,3        | 750,7        |
|                                  | 2016        | 291,9        | 118,3        | 109,1        | 235,5        | 754,9        |
|                                  | <b>2017</b> | <b>294,3</b> | <b>117,5</b> | <b>108,9</b> | <b>237,9</b> | <b>758,7</b> |

Elaboración propia.

Medias anuais en miles.

(1) Os traballadores por conta propia do réxime agrario intégranse no de autónomos a partir de 2008.

(2) A partir do 01/01/2012 os traballadores por conta allea do réxime agrario intégranse no réxime xeral.

(3) A partir de xuño de 2013 as pensións do réxime especial de empregados do fogar intégranse no réxime xeral.

Fonte: Ministerio de Emprego e Seguridade Social.



Galicia é a comunidade autónoma con maior número de pensionistas do réxime especial do mar, dobrando a Andalucía que ocupa o segundo lugar. Os e as 54.800 pensionistas deste réxime en Galicia, representan o 43,1% do total español, estando sobre todo na provincia da Coruña (26.700) e Pontevedra (25.400).

Cadro 13.12

Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2011-2017

|                  | Réxime Xeral <sup>(3)</sup> |         |         |         |         |         |         |         |         |       | Autónomos <sup>(1)</sup> |         |         |         |         |         |         |         |  |
|------------------|-----------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-------|--------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|--|
|                  | 1990                        | 1995    | 2011    | 2012    | 2013    | 2014    | 2015    | 2016    | 2017    | 1990  | 1995                     | 2011    | 2012    | 2013    | 2014    | 2015    | 2016    | 2017    |  |
| Andalucía        | 367,2                       | 481,6   | 728,8   | 1.068,8 | 1.122,6 | 1.145,0 | 1.161,9 | 1.188,9 | 1.207,9 | 77,0  | 96,2                     | 213,5   | 217,0   | 221,4   | 226,4   | 229,6   | 234,7   | 237,9   |  |
| Aragón           | 96,6                        | 124,0   | 171,1   | 182,7   | 189,8   | 192,6   | 195,2   | 199,8   | 203,1   | 26,9  | 30,7                     | 73,9    | 74,0    | 74,6    | 75,3    | 75,2    | 75,2    | 75,3    |  |
| Asturias         | 82,7                        | 103,6   | 145,4   | 149,2   | 156,9   | 159,3   | 161,9   | 165,5   | 168,0   | 18,6  | 23,0                     | 76,2    | 75,5    | 75,2    | 74,9    | 74,1    | 72,8    | 72,1    |  |
| Baleares         | 54,5                        | 68,6    | 103,3   | 110,9   | 118,3   | 121,0   | 123,4   | 127,5   | 130,2   | 14,2  | 19,0                     | 43,0    | 43,6    | 44,4    | 45,2    | 45,7    | 46,3    | 46,7    |  |
| Canarias         | 66,9                        | 89,6    | 166,6   | 192,4   | 203,0   | 210,1   | 217,1   | 228,6   | 236,5   | 11,9  | 16,0                     | 47,1    | 47,9    | 49,0    | 50,3    | 51,3    | 52,9    | 53,8    |  |
| Cantabria        | 47,5                        | 58,1    | 79,0    | 81,2    | 84,7    | 86,3    | 87,7    | 90,3    | 92,1    | 10,2  | 11,9                     | 35,5    | 35,2    | 35,1    | 35,1    | 34,8    | 34,6    | 34,4    |  |
| Castela e León   | 159,7                       | 207,5   | 294,5   | 319,2   | 334,1   | 340,2   | 346,0   | 355,2   | 361,6   | 55,3  | 64,0                     | 204,4   | 202,2   | 201,1   | 200,3   | 198,3   | 195,1   | 193,0   |  |
| Castela-A Mancha | 84,5                        | 114,7   | 180,7   | 232,4   | 241,9   | 245,9   | 249,3   | 254,2   | 257,4   | 31,8  | 36,2                     | 89,8    | 90,1    | 90,9    | 91,9    | 92,2    | 92,5    | 92,8    |  |
| Cataluña         | 626,5                       | 758,9   | 1.072,4 | 1.117,3 | 1.177,1 | 1.197,6 | 1.216,4 | 1.244,8 | 1.263,4 | 126,5 | 152,4                    | 286,8   | 291,3   | 297,5   | 303,3   | 306,8   | 311,6   | 314,3   |  |
| C. Valenciana    | 273,6                       | 349,1   | 553,5   | 650,3   | 680,7   | 693,0   | 702,6   | 718,4   | 728,5   | 59,5  | 70,8                     | 152,9   | 156,3   | 160,1   | 164,2   | 167,1   | 171,6   | 174,2   |  |
| Extremadura      | 47,6                        | 68,0    | 98,4    | 145,4   | 151,9   | 154,8   | 157,0   | 160,7   | 163,3   | 17,2  | 19,8                     | 51,1    | 51,1    | 51,5    | 51,8    | 51,9    | 52,1    | 52,2    |  |
| Galicia          | 146,9                       | 197,2   | 325,7   | 340,7   | 367,3   | 377,6   | 386,9   | 400,0   | 409,5   | 40,1  | 49,2                     | 285,7   | 281,9   | 278,6   | 275,6   | 271,5   | 265,5   | 261,2   |  |
| Madrid           | 402,1                       | 511,8   | 749,7   | 775,8   | 824,3   | 845,4   | 864,7   | 894,0   | 912,6   | 57,6  | 70,4                     | 123,9   | 127,2   | 132,0   | 137,5   | 141,6   | 146,9   | 150,3   |  |
| Murcia           | 56,5                        | 71,8    | 114,9   | 157,3   | 167,5   | 170,5   | 172,8   | 176,1   | 178,0   | 16,9  | 20,5                     | 45,7    | 46,4    | 47,3    | 48,3    | 48,9    | 49,7    | 50,1    |  |
| Navarra          | 36,6                        | 47,3    | 77,0    | 82,6    | 86,2    | 88,1    | 90,0    | 93,0    | 95,1    | 10,0  | 11,4                     | 28,3    | 28,4    | 28,9    | 29,4    | 29,5    | 29,8    | 29,9    |  |
| País Vasco       | 197,5                       | 250,3   | 346,9   | 354,1   | 367,6   | 374,0   | 380,5   | 390,2   | 398,4   | 35,2  | 41,8                     | 81,7    | 83,2    | 85,3    | 87,8    | 89,5    | 91,8    | 93,4    |  |
| A Ríoxa          | 20,1                        | 26,4    | 37,5    | 39,7    | 41,4    | 42,1    | 42,7    | 43,9    | 44,8    | 6,2   | 7,2                      | 17,7    | 17,7    | 17,8    | 18,1    | 18,2    | 18,2    | 18,2    |  |
| Ceuta            | 3,4                         | 4,3     | 5,3     | 5,4     | 5,7     | 5,8     | 5,9     | 6,1     | 6,1     | 0,7   | 0,9                      | 1,2     | 1,2     | 1,2     | 1,3     | 1,3     | 1,3     | 1,3     |  |
| Melilla          | 2,6                         | 3,4     | 4,2     | 4,3     | 4,7     | 4,8     | 4,9     | 5,1     | 5,3     | 1,0   | 1,3                      | 1,7     | 1,7     | 1,7     | 1,7     | 1,7     | 1,7     | 1,7     |  |
| España           | 2.773,0                     | 3.536,2 | 5.254,9 | 6.009,5 | 6.325,7 | 6.454,0 | 6.566,9 | 6.742,5 | 6.861,7 | 617,1 | 742,4                    | 1.860,0 | 1.871,8 | 1.893,6 | 1.918,2 | 1.929,0 | 1.944,5 | 1.952,9 |  |

|                  | Agrario <sup>(1) (2)</sup> |                |              | Mar          |              |              |              |              |              |              |              |              |
|------------------|----------------------------|----------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
|                  | 1990                       | 1995           | 2011         | 1990         | 1995         | 2011         | 2012         | 2013         | 2014         | 2015         | 2016         | 2017         |
| Andalucía        | 326,1                      | 344,3          | 323,0        | 18,5         | 21,0         | 21,8         | 21,6         | 21,5         | 21,5         | 21,2         | 21,0         | <b>20,6</b>  |
| Aragón           | 61,9                       | 60,2           | 8,7          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | <b>0,1</b>   |
| Asturias         | 58,7                       | 59,9           | 1,1          | 5,0          | 5,3          | 4,7          | 4,6          | 4,5          | 4,5          | 4,4          | 4,3          | <b>4,2</b>   |
| Baleares         | 30,2                       | 29,4           | 4,8          | 2,9          | 3,1          | 2,9          | 2,9          | 2,9          | 2,8          | 2,8          | 2,8          | <b>2,7</b>   |
| Canarias         | 37,9                       | 38,1           | 19,3         | 9,3          | 10,4         | 10,3         | 10,2         | 10,1         | 9,9          | 9,8          | 9,5          | <b>9,4</b>   |
| Cantabria        | 26,3                       | 26,9           | 0,8          | 3,6          | 3,9          | 4,0          | 4,0          | 4,0          | 4,0          | 3,9          | 3,8          | <b>3,8</b>   |
| Castela e León   | 185,5                      | 186,7          | 19,4         | 0,1          | 0,2          | 0,3          | 0,3          | 0,3          | 0,3          | 0,3          | 0,3          | <b>0,3</b>   |
| Castela-A Mancha | 112,0                      | 113,3          | 48,3         | 0,0          | 0,0          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | <b>0,1</b>   |
| Cataluña         | 123,5                      | 123,2          | 22,7         | 8,7          | 9,0          | 8,4          | 8,3          | 8,2          | 8,1          | 8,0          | 7,8          | <b>7,8</b>   |
| C. Valenciana    | 142,7                      | 143,4          | 84,5         | 8,6          | 9,1          | 8,3          | 8,1          | 8,0          | 7,9          | 7,7          | 7,5          | <b>7,3</b>   |
| Extremadura      | 77,0                       | 77,4           | 45,2         | 0,0          | 0,0          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | <b>0,1</b>   |
| <b>Galicia</b>   | <b>271,5</b>               | <b>275,1</b>   | <b>5,9</b>   | <b>33,9</b>  | <b>40,9</b>  | <b>53,0</b>  | <b>53,6</b>  | <b>54,3</b>  | <b>54,7</b>  | <b>55,0</b>  | <b>55,0</b>  | <b>54,8</b>  |
| Madrid           | 29,0                       | 26,3           | 7,3          | 1,2          | 1,4          | 1,4          | 1,4          | 1,4          | 1,4          | 1,4          | 1,5          | <b>1,4</b>   |
| Murcia           | 51,7                       | 54,5           | 39,7         | 1,8          | 1,9          | 2,0          | 2,0          | 1,9          | 1,9          | 1,9          | 1,8          | <b>1,8</b>   |
| Navarra          | 20,5                       | 20,5           | 3,7          | 0,0          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | <b>0,1</b>   |
| País Vasco       | 29,0                       | 28,1           | 1,3          | 11,7         | 13,1         | 13,2         | 13,0         | 12,9         | 12,8         | 12,6         | 12,3         | <b>12,1</b>  |
| A Ríoxa          | 12,7                       | 12,6           | 1,5          | 0,0          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | 0,1          | <b>0,1</b>   |
| Ceuta            | —                          | 0,0            | 0,0          | 0,6          | 0,6          | 0,4          | 0,4          | 0,4          | 0,4          | 0,4          | 0,4          | <b>0,4</b>   |
| Melilla          | —                          | 0,0            | 0,1          | 0,3          | 0,3          | 0,3          | 0,3          | 0,2          | 0,2          | 0,2          | 0,2          | <b>0,2</b>   |
| <b>España</b>    | <b>1.596,2</b>             | <b>1.619,9</b> | <b>637,1</b> | <b>106,3</b> | <b>120,5</b> | <b>131,3</b> | <b>131,1</b> | <b>131,1</b> | <b>130,8</b> | <b>130,0</b> | <b>128,6</b> | <b>127,2</b> |

Elaboración propia.  
Medias anuais en miles.  
A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España ao empregar cantidades reducidas.  
(1) A partir do 01/01/2008, os traballadores por conta propia do réxime agrario intégranse no de autónomos.  
(2) A partir do 01/01/2012 os traballadores por conta aliea do réxime agrario intégranse no réxime xeral.  
(3) A partir de xunio de 2013 as pensións do réxime especial de empregados do fogar intégranse no réxime xeral.  
Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### 13.4. Análise dos datos sobre as pensións do sistema

#### 13.4.1. Pensións de xubilación

En Galicia (cadro 13.13) hai, en 2017, 471.500 pensións de xubilación, 2.900 máis que en 2016. Esta cifra representa o 8,1% das 5.826.100 existentes en España. Ademais,

prodúcese un importante incremento do número das devanditas prestacións entre 1997 e 1998, pola conversión das pensións de incapacidade permanente das persoas beneficiarias de 65 ou máis anos en pensións de xubilación. Os aumentos interanuais de 1999 a 2002, de menor contía, son consecuencia do incremento natural do número de pensións. En 2016 o aumento foi de 3.100 e en 2017 de 2.900.

Na provincia de Lugo, dende 2008 (79.200) baixan lixeiramente o número de pensións ata chegar as 73.900 en 2017; en Ourense baixan dende as 70.100 (en 2008) ata as 68.500 (en 2017). Nestes últimos dez anos aumentan en gran medida nas outras dúas provincias galegas (de 160.400 a 182.200 na Coruña e de 126.400 ás 146.900 en Pontevedra). Como se indicaba en informes anteriores, a estrutura da poboación das provincias de Lugo e Ourense, cun peso importante da poboación maior, condiciona claramente estes resultados.

A media en 2017 das pensións galegas de xubilación situouse en 884,9 euros mensuais, subindo 18,7 euros con respecto a 2016. A media estatal incrementábase, en 2017, en 20,8 euros, situándose en 1.063,5 euros, isto é, 178,4 euros por riba da media galega.

As provincias de Lugo e Ourense, polo importante número de pensións de xubilación do sistema especial agrario, aparecen ambas as dúas cunha diferenza con respecto a media estatal de 290,1 euros no primeiro caso e 329,9 no segundo.

### Cadro 13.13

#### Pensións de xubilación. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2008-2017

|               | A Coruña     | Lugo         | Ourense      | Pontevedra   | Galicia       | España         | Porcentaxe%  |
|---------------|--------------|--------------|--------------|--------------|---------------|----------------|--------------|
| <b>1990</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 101,6        | 55,6         | 54,9         | 57,8         | <b>269,9</b>  | 2.803,8        | 9,63         |
| Pensión media | 282,09       | 251,62       | 248,92       | 279,69       | <b>268,61</b> | 308,07         | 87,19        |
| <b>1997</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 124,8        | 62,6         | 60,7         | 77,0         | <b>325,1</b>  | 3.502,5        | 9,28         |
| Pensión media | 419,60       | 364,01       | 355,15       | 414,34       | <b>395,42</b> | 478,28         | 82,68        |
| <b>1998</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 147,8        | 83,0         | 74,8         | 111,0        | <b>416,6</b>  | 4.400,9        | 9,47         |
| Pensión media | 433,53       | 374,40       | 365,07       | 427,70       | <b>407,99</b> | 496,15         | 82,23        |
| <b>2008</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 160,4        | 79,2         | 70,1         | 126,4        | <b>436,0</b>  | 4.936,8        | 8,83         |
| Pensión media | 737,0        | 616,0        | 598,5        | 739,9        | <b>693,9</b>  | 845,4          | 82,08        |
| <b>2009</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 162,7        | 78,7         | 69,9         | 128,6        | <b>440,0</b>  | 5.038,9        | 8,73         |
| Pensión media | 764,2        | 635,6        | 616,6        | 766,4        | <b>718,7</b>  | 875,0          | 82,14        |
| <b>2010</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 165,0        | 78,0         | 69,7         | 130,9        | <b>443,6</b>  | 5.140,6        | 8,63         |
| Pensión media | 793,3        | 656,2        | 636,2        | 794,1        | <b>745,1</b>  | 905,9          | 82,24        |
| <b>2011</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 167,6        | 77,5         | 69,6         | 133,4        | <b>448,1</b>  | 5.246,2        | 8,54         |
| Pensión media | 820,7        | 677,7        | 655,7        | 824,7        | <b>771,9</b>  | 936,4          | 82,43        |
| <b>2012</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 169,9        | 76,7         | 69,3         | 135,4        | <b>451,3</b>  | 5.330,2        | 8,47         |
| Pensión media | 829,3        | 684,6        | 660,7        | 834,3        | <b>780,3</b>  | 946,4          | 82,45        |
| <b>2013</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 172,8        | 76,3         | 69,1         | 138,0        | <b>456,1</b>  | 5.451,5        | 8,37         |
| Pensión media | 860,3        | 709,4        | 682,8        | 866,1        | <b>809,9</b>  | 979,5          | 82,68        |
| <b>2014</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 175,7        | 75,8         | 69,3         | 140,9        | <b>461,6</b>  | 5.559,0        | 8,30         |
| Pensión media | 871,4        | 717,2        | 689,4        | 877,7        | <b>820,4</b>  | 991,0          | 82,78        |
| <b>2015</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 178,0        | 75,2         | 69,0         | 143,2        | <b>465,5</b>  | 5.641,9        | 8,25         |
| Pensión media | 911,7        | 748,3        | 714,5        | 916,3        | <b>857,8</b>  | 1.033,2        | 83,02        |
| <b>2016</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | 180,2        | 74,5         | 68,8         | 145,1        | <b>468,6</b>  | 5.732,0        | 8,18         |
| Pensión media | 920,6        | 755,3        | 720,0        | 924,9        | <b>866,2</b>  | 1.042,7        | 83,07        |
| <b>2017</b>   |              |              |              |              |               |                |              |
| Nº            | <b>182,2</b> | <b>73,9</b>  | <b>68,5</b>  | <b>146,9</b> | <b>471,5</b>  | <b>5.826,1</b> | <b>8,09</b>  |
| Pensión media | <b>939,7</b> | <b>773,4</b> | <b>733,6</b> | <b>943,6</b> | <b>884,9</b>  | <b>1.063,5</b> | <b>83,20</b> |

Elaboración propia.

Números en miles redondeados. Medias anuais.

Promedio mensual, en euros, a decembro de cada ano.

Porcentaxe: %Galicia/ España.

A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI, figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### 13.4.2. Pensións de invalidez permanente

As pensións de incapacidade experimentan pequenas subas no seu número ata 1997 (cadro 13.14). En 1998 sofren unha importante diminución, xa que dende novembro de 1997 as persoas beneficiarias das pensións de incapacidade permanente de 65 anos ou

máis se consideran como persoas xubiladas. En 2017 o número das pensións de invalidez aumenta en 800 en Galicia, subindo no total estatal en 8.800. As 69.800 pensións de incapacidade permanente en Galicia pasan a representar un 7,4% sobre as da mesma natureza en España, e o 9,2% respecto do total de pensións na comunidade autónoma.

**Cadro 13.14**

**Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2008-2017**

|      |                      | A Coruña      | Lugo          | Ourense       | Pontevedra    | Galicia       | España        | Porcentaxe % |
|------|----------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|--------------|
| 1990 | Nº                   | 36,3          | 32,8          | 23,2          | 54,7          | <b>147,0</b>  | 1.567,9       | 9,38         |
|      | Pensión Media        | 251,10        | 226,82        | 229,24        | 240,22        | <b>238,21</b> | 284,33        | 83,78        |
| 1997 | Nº                   | 39,6          | 31,2          | 22,1          | 53,6          | <b>146,5</b>  | 1.626,6       | 9,01         |
|      | Pensión Media        | 432,98        | 337,76        | 353,46        | 378,47        | <b>385,22</b> | 471,29        | 81,74        |
| 1998 | Nº                   | 19,5          | 10,9          | 7,7           | 21,1          | <b>59,2</b>   | 804,5         | 7,36         |
|      | Pensión Media        | 456,19        | 355,08        | 372,07        | 396,08        | <b>407,74</b> | 492,94        | 82,72        |
| 2008 | Nº                   | 26,4          | 9,3           | 9,2           | 22,7          | <b>67,5</b>   | 906,8         | 7,44         |
|      | Pensión Media        | 726,33        | 675,68        | 674,50        | 712,32        | <b>707,67</b> | 826,39        | 85,63        |
| 2009 | Nº                   | 26,8          | 9,2           | 9,3           | 23,0          | <b>68,3</b>   | 920,9         | 7,42         |
|      | Pensión Media        | 745,75        | 710,45        | 701,48        | 731,78        | <b>730,23</b> | 845,66        | 86,35        |
| 2010 | Nº                   | 27,2          | 9,3           | 9,5           | 23,2          | <b>69,1</b>   | 933,7         | 7,40         |
|      | Pensión Media        | 762,89        | 736,89        | 719,78        | 753,85        | <b>750,46</b> | 864,96        | 86,76        |
| 2011 | Nº                   | 27,2          | 9,5           | 9,5           | 23,6          | <b>69,8</b>   | 938,5         | 7,44         |
|      | Pensión Media        | 780,35        | 760,77        | 743,47        | 772,79        | <b>770,08</b> | 883,05        | 87,21        |
| 2012 | Nº                   | 27,1          | 9,7           | 9,6           | 23,6          | <b>69,9</b>   | 943,3         | 7,41         |
|      | Pensión Media        | 784,52        | 767,29        | 750,29        | 778,58        | <b>775,46</b> | 887,29        | 87,40        |
| 2013 | Nº                   | 26,9          | 9,8           | 9,6           | 23,3          | <b>69,5</b>   | 935,2         | 7,44         |
|      | Pensión Media        | 805,53        | 790,66        | 776,75        | 801,48        | <b>798,12</b> | 907,64        | 87,93        |
| 2014 | Nº                   | 26,4          | 10,1          | 9,7           | 22,8          | <b>68,9</b>   | 929,5         | 7,42         |
|      | Pensión Media        | 810,12        | 797,71        | 783,48        | 808,11        | <b>803,97</b> | 912,89        | 88,07        |
| 2015 | Nº                   | 25,9          | 10,2          | 9,9           | 22,6          | <b>68,5</b>   | 931,7         | 7,36         |
|      | Pensión Media        | 829,21        | 813,63        | 806,45        | 823,31        | <b>821,64</b> | 927,53        | 88,58        |
| 2016 | Nº                   | 25,9          | 10,3          | 10,1          | 22,7          | <b>69,0</b>   | 938,3         | 7,36         |
|      | Pensión Media        | 832,75        | 817,15        | 812,54        | 826,52        | <b>825,41</b> | 929,69        | 88,78        |
| 2017 | Nº                   | <b>26,0</b>   | <b>10,5</b>   | <b>10,4</b>   | <b>22,8</b>   | <b>69,8</b>   | <b>947,1</b>  | <b>7,37</b>  |
|      | <b>Pensión Media</b> | <b>842,39</b> | <b>824,29</b> | <b>829,30</b> | <b>835,21</b> | <b>835,36</b> | <b>936,00</b> | <b>89,25</b> |

Elaboración propia.

Números en miles redondeados. Medias anuais.

Promedio mensual, en euros, a decembro de cada ano.

Porcentaxe: Galicia/ España.

A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI, figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

O cadro 13.15 proporciona información sobre a distribución do número de pensións de invalidez, segundo os grados de incapacidade. De acordo con estes datos, o volume maior de pensionistas de invalidez en Galicia son as persoas con incapacidade permanente total: 47.880, que representan o 69,4% do total de inválidos/as galegos, e o 8,7% das persoas con incapacidade total a nivel estatal, unha cifra maior a que correspondería á proporción da poboación.

**Cadro 13.15**

**Pensións de incapacidade permanente en vigor segundo grao de incapacidade**

|                        |             | A Coruña      | Lugo         | Ourense      | Pontevedra    | Galicia       | España         | Porcentaxe % |
|------------------------|-------------|---------------|--------------|--------------|---------------|---------------|----------------|--------------|
| Gran invalidez         | 2008        | 998           | 339          | 279          | 743           | <b>2.359</b>  | 31.650         | 7,45         |
|                        | 2009        | 990           | 344          | 270          | 721           | <b>2.325</b>  | 32.178         | 7,23         |
|                        | 2010        | 978           | 351          | 264          | 724           | <b>2.317</b>  | 32.700         | 7,09         |
|                        | 2011        | 993           | 360          | 262          | 715           | <b>2.330</b>  | 32.973         | 7,07         |
|                        | 2012        | 984           | 362          | 270          | 721           | <b>2.337</b>  | 33.050         | 7,07         |
|                        | 2013        | 983           | 361          | 285          | 712           | <b>2.341</b>  | 32.625         | 7,18         |
|                        | 2014        | 965           | 366          | 284          | 679           | <b>2.294</b>  | 32.405         | 7,08         |
|                        | 2015        | 935           | 356          | 292          | 676           | <b>2.259</b>  | 32.553         | 6,94         |
|                        | 2016        | 939           | 351          | 296          | 669           | <b>2.255</b>  | 32.841         | 6,87         |
|                        | <b>2017</b> | <b>134</b>    | <b>340</b>   | <b>300</b>   | <b>681</b>    | <b>1.455</b>  | <b>33.389</b>  | <b>4,36</b>  |
| Incap. perm. absoluta* | 2008        | 8.198         | 3.339        | 3.113        | 7.652         | <b>22.302</b> | 381.941        | 5,84         |
|                        | 2009        | 8.130         | 3.331        | 3.115        | 7.619         | <b>22.195</b> | 384.492        | 5,77         |
|                        | 2010        | 8.012         | 3.369        | 3.099        | 7.619         | <b>22.099</b> | 386.271        | 5,72         |
|                        | 2011        | 7.853         | 3.476        | 3.063        | 7.523         | <b>21.915</b> | 384.932        | 5,69         |
|                        | 2012        | 7.723         | 3.517        | 3.051        | 7.319         | <b>21.610</b> | 383.297        | 5,64         |
|                        | 2013        | 7.529         | 3.511        | 3.028        | 7.065         | <b>21.133</b> | 376.306        | 5,62         |
|                        | 2014        | 7.255         | 3.515        | 3.030        | 6.828         | <b>20.628</b> | 370.386        | 5,57         |
|                        | 2015        | 6.971         | 3.479        | 3.065        | 6.662         | <b>20.177</b> | 367.210        | 5,49         |
|                        | 2016        | 6.765         | 3.393        | 3.127        | 6.519         | <b>19.805</b> | 364.227        | 5,44         |
|                        | <b>2017</b> | <b>6.635</b>  | <b>3.287</b> | <b>3.210</b> | <b>6.492</b>  | <b>19.624</b> | <b>360.766</b> | <b>5,44</b>  |
| Incap. perm. total     | 2008        | 17.132        | 5.583        | 5.774        | 14.266        | <b>42.755</b> | 492.088        | 8,69         |
|                        | 2009        | 17.671        | 5.540        | 5.953        | 14.580        | <b>43.744</b> | 503.276        | 8,69         |
|                        | 2010        | 18.150        | 5.549        | 6.134        | 14.839        | <b>44.672</b> | 514.054        | 8,69         |
|                        | 2011        | 18.352        | 5.660        | 6.164        | 15.339        | <b>45.515</b> | 520.079        | 8,75         |
|                        | 2012        | 18.419        | 5.788        | 6.232        | 15.562        | <b>46.001</b> | 526.949        | 8,73         |
|                        | 2013        | 18.377        | 5.950        | 6.254        | 15.509        | <b>46.090</b> | 526.289        | 8,76         |
|                        | 2014        | 18.151        | 6.207        | 6.364        | 15.293        | <b>46.015</b> | 526.693        | 8,74         |
|                        | 2015        | 17.981        | 6.388        | 6.496        | 15.245        | <b>46.110</b> | 531.905        | 8,67         |
|                        | 2016        | 18.205        | 6.600        | 6.674        | 15.481        | <b>46.960</b> | 541.262        | 8,68         |
|                        | <b>2017</b> | <b>18.426</b> | <b>6.842</b> | <b>6.936</b> | <b>15.675</b> | <b>47.880</b> | <b>552.971</b> | <b>8,66</b>  |

Elaboración propia.

Medias anuais. Porcentaxe: %Galicia/ España.

\* A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI, figuran incluídas nas de xubilación.

As pensións de incapacidade permanente parcial suprimíronse no ano 1966, pasando a percibir os novos beneficiarios unha cantidade tanto alzado.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### **13.4.3. Pensións de viuvez**

Integrada dentro do que tradicionalmente se considera como seguro por falecemento ou prestacións por morte e supervivencia, a pensión de viuvez ten como finalidade mitigar o quebranto económico que supón a desaparición dun dos cónxuxes ou parella de feito. En 2017 continúa a tendencia no aumento de pensións de viuvez en Galicia (cadro 13.16), con 200 máis que o ano anterior. As 187.300 pensións de viuvez en Galicia representan un 7,9% do total español, destacando con respecto ao total da poboación, as cifras de Lugo e Ourense.

Como se sinalou en anteriores informes, a media da contía económica das pensións de viuvez nas provincias galegas é inferior á do conxunto de España, nun proceso no que a diferenza a favor da media nacional vai acrecentándose anualmente. En 2017 a pensión media en Galicia foi de 548,1 euros, mentres que na media nacional foi de 646,4 euros. Como no resto das pensións, as diferenzas das medias de Lugo e Ourense, con respecto ao total español, son aínda maiores.

**Cadro 13.16**
**Pensións de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2008-2017**

|      |               | A Coruña     | Lugo         | Ourense      | Pontevedra   | Galicia       | España         | Porcentaxe % |
|------|---------------|--------------|--------------|--------------|--------------|---------------|----------------|--------------|
| 1990 | Nº            | 44,8         | 21,6         | 18,4         | 34,6         | <b>119,5</b>  | 1.541,0        | 7,75         |
|      | Pensión media | 175,80       | 137,43       | 138,96       | 171,94       | <b>162,07</b> | 188,76         | 85,86        |
| 1997 | Nº            | 57,1         | 26,3         | 23,0         | 44,0         | <b>150,4</b>  | 1.897,5        | 7,93         |
|      | Pensión media | 271,07       | 206,26       | 214,72       | 266,10       | <b>250,20</b> | 297,63         | 84,06        |
| 1998 | Nº            | 58,4         | 26,8         | 23,6         | 45,0         | <b>153,8</b>  | 1.936,7        | 7,94         |
|      | Pensión media | 278,54       | 215,35       | 221,12       | 273,88       | <b>257,36</b> | 307,09         | 83,80        |
| 2008 | Nº            | 69,8         | 29,9         | 26,2         | 53,9         | <b>179,8</b>  | 2.249,9        | 7,99         |
|      | Pensión media | 496,2        | 391,9        | 402,7        | 484,8        | <b>461,9</b>  | 550,8          | 83,86        |
| 2009 | Nº            | 70,5         | 29,9         | 26,3         | 54,5         | <b>181,2</b>  | 2.270,3        | 7,98         |
|      | Pensión media | 512,7        | 405,2        | 417,1        | 500,3        | <b>477,4</b>  | 568,8          | 83,93        |
| 2010 | Nº            | 71,1         | 30,0         | 26,4         | 55,1         | <b>182,6</b>  | 2.290,1        | 7,97         |
|      | Pensión media | 526,3        | 416,9        | 430,0        | 513,6        | <b>490,6</b>  | 583,6          | 84,07        |
| 2011 | Nº            | 71,7         | 30,1         | 26,4         | 55,7         | <b>183,8</b>  | 2.309,3        | 7,96         |
|      | Pensión media | 540,1        | 428,8        | 441,8        | 526,3        | <b>503,7</b>  | 598,6          | 84,16        |
| 2012 | Nº            | 72,3         | 29,9         | 26,4         | 56,3         | <b>184,9</b>  | 2.322,9        | 7,96         |
|      | Pensión media | 542,7        | 431,6        | 444,7        | 528,9        | <b>506,5</b>  | 601,6          | 84,20        |
| 2013 | Nº            | 72,7         | 30,0         | 26,4         | 56,8         | <b>185,8</b>  | 2.336,2        | 7,95         |
|      | Pensión media | 557,4        | 444,6        | 458,5        | 543,5        | <b>520,9</b>  | 617,6          | 84,34        |
| 2014 | Nº            | 73,1         | 29,9         | 26,4         | 57,2         | <b>186,6</b>  | 2.348,4        | 7,94         |
|      | Pensión media | 561,0        | 448,3        | 461,9        | 547,0        | <b>524,6</b>  | 621,5          | 84,41        |
| 2015 | Nº            | 73,5         | 29,7         | 26,3         | 57,4         | <b>186,8</b>  | 2.353,3        | 7,94         |
|      | Pensión media | 574,0        | 460,2        | 472,0        | 559,1        | <b>537,1</b>  | 634,6          | 84,64        |
| 2016 | Nº            | 73,8         | 29,5         | 26,1         | 57,6         | <b>187,1</b>  | 2.358,7        | 7,93         |
|      | Pensión media | 576,9        | 463,1        | 474,6        | 562,2        | <b>540,2</b>  | 637,9          | 84,68        |
| 2017 | Nº            | <b>74,1</b>  | <b>29,2</b>  | <b>25,9</b>  | <b>58,0</b>  | <b>187,3</b>  | <b>2.360,4</b> | <b>7,93</b>  |
|      | Pensión media | <b>584,4</b> | <b>471,0</b> | <b>481,8</b> | <b>570,3</b> | <b>548,1</b>  | <b>646,4</b>   | <b>84,80</b> |

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

Promedio mensual, en euros, a decembro de cada ano.

Porcentaxe: % Galicia/ España.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

**13.4.4. Pensións de orfandade**

A pensión de orfandade ten como finalidade a obtención dunha prestación económica por cada filla ou fillo que sexa menor de certa idade ou estea incapacitado/a para todo traballo, sempre que teña cuberto o período mínimo de cotización esixido para ter dereito á pensión de viuvez.

Durante 2017 produciuse en Galicia (cadro 13.17) un descenso en 99 pensións de orfandade con respecto ao ano anterior, diminución que ten lugar en todas as provincias galegas, coa excepción de Lugo. Os 23.975 orfas e orfos acollidos ao sistema da Seguridade Social en Galicia representan o 7,04% do total estatal, dos cales o 40,4% son da Coruña, o 34,5% de Pontevedra, o 13,1% de Lugo e o 11,8% de Ourense.

O importe medio da contía da pensión experimenta no ano 2017 un incremento en Galicia de 6,2 euros e no conxunto do Estado de 4,8 euros.



**Cadro 13.17**

**Pensións de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2008-2017**

|      |               | A Coruña      | Lugo          | Ourense       | Pontevedra    | Galicia       | España         | Porcentaxe % |
|------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|----------------|--------------|
| 1990 | Nº            | 5.448         | 1.564         | 1.561         | 4.707         | <b>13.280</b> | 163.653        | 8,11         |
|      | Pensión media | 154,31        | 138,21        | 137,60        | 155,83        | <b>150,99</b> | 157,84         | 95,66        |
| 1997 | Nº            | 6.986         | 2.163         | 1.942         | 5.829         | <b>16.920</b> | 212.146        | 7,98         |
|      | Pensión media | 177,23        | 164,13        | 171,66        | 173,75        | <b>173,72</b> | 181,37         | 95,78        |
| 1998 | Nº            | 7.559         | 2.363         | 2.127         | 6.369         | <b>18.418</b> | 231.733        | 7,95         |
|      | Pensión media | 181,52        | 167,37        | 174,46        | 176,58        | <b>177,18</b> | 186,05         | 95,23        |
| 2008 | Nº            | 8.177         | 2.631         | 2.396         | 6.729         | <b>19.933</b> | 261.012        | 7,64         |
|      | Pensión media | 342,58        | 323,84        | 328,46        | 323,35        | <b>331,92</b> | 337,77         | 98,81        |
| 2009 | Nº            | 8.165         | 2.621         | 2.457         | 6.802         | <b>20.045</b> | 266.436        | 7,52         |
|      | Pensión media | 355,71        | 335,67        | 339,52        | 336,94        | <b>344,74</b> | 348,69         | 98,87        |
| 2010 | Nº            | 8.133         | 2.641         | 2.490         | 6.821         | <b>20.085</b> | 270.488        | 7,43         |
|      | Pensión media | 366,06        | 342,03        | 348,42        | 345,84        | <b>353,85</b> | 357,60         | 98,95        |
| 2011 | Nº            | 8.186         | 2.690         | 2.487         | 6.870         | <b>20.233</b> | 275.077        | 7,36         |
|      | Pensión media | 375,60        | 352,07        | 357,56        | 356,47        | <b>363,76</b> | 367,62         | 98,95        |
| 2012 | Nº            | 8.633         | 2.831         | 2.620         | 7.275         | <b>21.359</b> | 294.827        | 7,24         |
|      | Pensión media | 372,23        | 352,29        | 354,29        | 352,19        | <b>360,56</b> | 365,30         | 98,70        |
| 2013 | Nº            | 9.105         | 2.980         | 2.739         | 7.716         | <b>22.540</b> | 315.546        | 7,14         |
|      | Pensión media | 377,19        | 360,43        | 358,93        | 357,37        | <b>365,97</b> | 370,57         | 98,76        |
| 2014 | Nº            | 9.626         | 3.100         | 2.817         | 8.148         | <b>23.691</b> | 335.637        | 7,06         |
|      | Pensión media | 373,72        | 357,67        | 357,87        | 354,07        | <b>362,97</b> | 368,01         | 98,63        |
| 2015 | Nº            | 9.751         | 3.094         | 2.837         | 8.284         | <b>23.966</b> | 338.208        | 7,09         |
|      | Pensión media | 377,49        | 362,18        | 364,96        | 357,75        | <b>367,21</b> | 373,15         | 98,41        |
| 2016 | Nº            | 9.793         | 3.132         | 2.849         | 8.300         | <b>24.074</b> | 340.519        | 7,07         |
|      | Pensión media | 738,22        | 363,98        | 365,57        | 359,71        | <b>368,49</b> | 374,61         | 98,37        |
| 2017 | Nº            | <b>9.707</b>  | <b>3.141</b>  | <b>2.836</b>  | <b>8.292</b>  | <b>23.975</b> | <b>340.427</b> | <b>7,04</b>  |
|      | Pensión media | <b>382,78</b> | <b>368,26</b> | <b>368,46</b> | <b>363,99</b> | <b>372,68</b> | <b>379,43</b>  | <b>98,22</b> |

Elaboración propia.

Datos do nº de pensións e pensión media. Media anual.

Porcentaxe: %Galicia/ España.

Fonte: INSS.

#### 13.4.5. Pensións en favor de familiares

O aseguramento derivado do pasamento pode chegar, ademais de ao cónxuxe e as fillas e fillos, a outros parentes por consanguinidade do causante que reúnan certos requisitos,

entre outros, a convivencia coa persoa causante dous anos antes do falecemento, non ter dereito a outra pensión e carecer de medios de subsistencia e de familiares coa obriga de dar alimentos.

En 2017, en Galicia (cadro 13.18), incrementábase en 137 o número de pensións en favor de familiares en relación co ano anterior, para acadar a cifra de 6.205 pensionistas, que representan o 15,2% do total do conxunto nacional.

O dato máis salientable da análise provincial é o elevado número de pensionistas da provincia de Ourense, sobre todo se a comparamos con Lugo (44,3% máis). Ademais, incrementábase en 2017 o número de pensións nas catro provincias galegas.

No que se refire á contía media de pensión cabe destacar, polo que atinxe ao global galego en 2017 (481,2 euros), que é netamente inferior á media estatal (535,27 euros), sendo a diferenza máis importante nas provincias de Lugo e Ourense.

**Cadro 13.18****Pensións a favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2008-2017**

|               | A Coruña      | Lugo          | Ourense       | Pontevedra    | Galicia       | España        | Porcentaxe % |
|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|--------------|
| <b>1990</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 977           | 193           | 462           | 1.110         | <b>2.742</b>  | 26.484        | 10,35        |
| Pensión media | 188,74        | 189,47        | 171,65        | 175,81        | <b>180,68</b> | 190,59        | 94,80        |
| <b>1997</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 1.658         | 502           | 869           | 1.706         | <b>4.735</b>  | 45.988        | 10,30        |
| Pensión media | 222,21        | 198,29        | 218,83        | 217,33        | <b>217,30</b> | 217,62        | 99,85        |
| <b>1998</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 1.659         | 502           | 898           | 1.646         | <b>4.705</b>  | 45.460        | 10,35        |
| Pensión media | 230,87        | 205,90        | 221,74        | 224,36        | <b>224,18</b> | 225,49        | 99,42        |
| <b>2008</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 1.967         | 702           | 1.102         | 1.596         | <b>5.367</b>  | 37.674        | 14,25        |
| Pensión media | 419,69        | 378,39        | 403,32        | 414,58        | <b>409,41</b> | 443,94        | 92,22        |
| <b>2009</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.010         | 726           | 1.104         | 1.659         | <b>5.499</b>  | 37.810        | 14,54        |
| Pensión media | 418,14        | 426,54        | 393,11        | 414,05        | <b>421,65</b> | 455,93        | 92,48        |
| <b>2010</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.027         | 732           | 1.124         | 1.680         | <b>5.563</b>  | 37.628        | 14,78        |
| Pensión media | 440,96        | 406,98        | 424,47        | 436,93        | <b>431,94</b> | 470,57        | 91,79        |
| <b>2011</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.098         | 762           | 1.144         | 1.684         | <b>5.688</b>  | 38.121        | 14,92        |
| Pensión media | 454,63        | 416,66        | 436,95        | 455,10        | <b>446,13</b> | 482,70        | 92,42        |
| <b>2012</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.095         | 698           | 1.159         | 1.726         | <b>5.678</b>  | 37.967        | 14,96        |
| Pensión media | 462,03        | 417,81        | 437,46        | 462,52        | <b>451,73</b> | 488,24        | 92,52        |
| <b>2013</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.100         | 751           | 1.144         | 1.730         | <b>5.725</b>  | 38.030        | 15,05        |
| Pensión media | 476,38        | 433,95        | 445,21        | 477,31        | <b>464,87</b> | 505,60        | 91,94        |
| <b>2014</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.125         | 759           | 1.165         | 1.783         | <b>5.832</b>  | 38.667        | 15,08        |
| Pensión media | 477,28        | 441,03        | 449,86        | 478,58        | <b>467,48</b> | 510,91        | 91,50        |
| <b>2015</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.205         | 776           | 1.199         | 1.824         | <b>6.004</b>  | 39.273        | 15,29        |
| Pensión media | 482,07        | 451,60        | 449,23        | 491,01        | <b>474,29</b> | 522,52        | 90,77        |
| <b>2016</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | 2.233         | 793           | 1.201         | 1.841         | <b>6.068</b>  | 39.694        | 15,29        |
| Pensión media | 484,53        | 450,07        | 451,73        | 492,26        | <b>475,88</b> | 525,63        | 90,54        |
| <b>2017</b>   |               |               |               |               |               |               |              |
| Nº            | <b>2.293</b>  | <b>830</b>    | <b>1.198</b>  | <b>1.884</b>  | <b>6.205</b>  | <b>40.727</b> | <b>15,24</b> |
| Pensión media | <b>488,66</b> | <b>453,83</b> | <b>458,18</b> | <b>498,82</b> | <b>481,20</b> | <b>535,27</b> | <b>89,90</b> |

Elaboración propia.

Datos do nº de pensións e promedio. Media anual.

Porcentaxe: % Galicia/ España.

Fonte: INSS.

**13.5. Outras prestacións****13.5.1. Prestacións de incapacidade temporal**

A 31 de maio de 2016 (cadro 13.19) existían 41.470 persoas traballadoras en Galicia en situación de incapacidade temporal, 4.338 máis que en 2015, dos que o número maior correspondían a provincia da Coruña (17.704) e o inferior á de Ourense (4.062). Ademais, destaca o elevado número de procesos por continxencias comúns das persoas traballadoras por conta propia, que soben en 2016 con respecto a 2015, representando en dito ano o 7,2% do total español.

**Cadro 13.19**

Procesos de incapacidade temporal en vigor. Galicia/España a 30/06/2014 e 31/05/2016

|            | Continxencias Comúns |        |        |        |              |       |       |       | Continxencia profesionais |       |       |       | Total 2013 | Total 2014 | Total 2015 | Total 2016 |
|------------|----------------------|--------|--------|--------|--------------|-------|-------|-------|---------------------------|-------|-------|-------|------------|------------|------------|------------|
|            | conta allea          |        |        |        | conta propia |       |       |       | conta propia e allea      |       |       |       |            |            |            |            |
|            | 2013                 | 2014   | 2015   | 2016   | 2013         | 2014  | 2015  | 2016  | 2013                      | 2014  | 2015  | 2016  |            |            |            |            |
| A Coruña   | 8280                 | 9233   | 10816  | 12301  | 3272         | 3223  | 3479  | 3568  | 1343                      | 1439  | 1637  | 1835  | 12895      | 13895      | 15932      | 17704      |
| Lugo       | 2082                 | 2284   | 2728   | 3091   | 1405         | 1292  | 1550  | 1617  | 409                       | 411   | 501   | 566   | 3896       | 3987       | 4779       | 5274       |
| Ourense    | 1743                 | 2032   | 2187   | 2681   | 892          | 846   | 869   | 971   | 296                       | 314   | 369   | 410   | 2931       | 3192       | 3425       | 4062       |
| Pontevedra | 7124                 | 7423   | 8941   | 10180  | 2544         | 2414  | 2793  | 2737  | 1012                      | 1124  | 1262  | 1513  | 10680      | 10961      | 12996      | 14430      |
| Galicia    | 19229                | 20972  | 24672  | 28253  | 8113         | 7775  | 8691  | 8893  | 3060                      | 3288  | 3769  | 4324  | 30402      | 32035      | 37132      | 41470      |
| España     | 301553               | 335440 | 393918 | 466293 | 80239        | 80364 | 85873 | 91104 | 40975                     | 45107 | 52584 | 59876 | 422767     | 460911     | 532375     | 617273     |

Fonte: Informe económico-financiero dos orzamentos da Seguridade Social.

A prevalencia da incapacidade temporal fai referencia ao número de procesos rexistrados en vigor en relación coa poboación protexida, e calcúlase dividindo o número de procesos ao final do período entre a poboación protexida nesa data e o resultado multiplícase por mil.

Como pode apreciarse no cadro 13.20, Galicia supera moi amplamente as ratios do total nacional, sobre todo na prevalencia das continxencias comúns das persoas traballadoras por conta propia. Supera 12,4 puntos en 2016 o dato do total estatal; de feito as catro provincias superan moi amplamente as cifras estatais, sobre todo Pontevedra, no que atinxe a prevalencia das continxencias comúns e a provincia de Lugo nas continxencias profesionais.

**Cadro 13.20**

Prevalencia de I.T. por tipo de continxencia Galicia/España. Datos a 01-01-2017

|                | Continxencias Comúns                         |                             | Continxencias Profesionais                   |
|----------------|----------------------------------------------|-----------------------------|----------------------------------------------|
|                | Prevalencia por mil<br>persoas traballadoras |                             | Prevalencia por mil<br>persoas traballadoras |
|                | conta allea                                  | conta propia <sup>(1)</sup> | conta propia e allea                         |
| A Coruña       | 35,96                                        | 40,93                       | 5,32                                         |
| Lugo           | 35,48                                        | 46,49                       | 5,96                                         |
| Ourense        | 34,16                                        | 37,62                       | 5,15                                         |
| Pontevedra     | 36,90                                        | 41,26                       | 5,66                                         |
| <b>Galicia</b> | <b>36,06</b>                                 | <b>41,54</b>                | <b>5,50</b>                                  |
| <b>España</b>  | <b>30,88</b>                                 | <b>29,14</b>                | <b>4,06</b>                                  |

Elaboración propia.

(1) Autónomos e fogar.

Fonte: Informe económico- financiero dos orzamentos da Seguridade Social 2017.

### 13.5.2. Prestacións de maternidade

Dentro das prestacións de maternidade considéranse a maternidade, a adopción e o acollemento preadoptivo ou permanente, durante os períodos de descanso, consecuencia de ditas situacións. A prestación consiste nun subsidio en función da base reguladora que, no caso da maternidade, é de 16 semanas de duración, ampliables por parto múltiple en dúas semanas máis por cada filla ou fillo. Nos supostos de adopción e acollemento de menores de ata seis anos, a suspensión terá unha duración de 16 semanas, ampliables no suposto de adopción ou acollemento múltiple en dúas semanas por filla ou fillo. O período de descanso poderá ser utilizado pola nai ou, a opción desta, tamén pola outra persoa proxenitora no caso de que ambas as dúas traballen, sen prexuízo das seis semanas inmediatas ao parto de descanso obrigatorio para a nai.

De acordo co cadro 13.21, hai 14.159 persoas perceptoras do subsidio de maternidade en Galicia a 31 de decembro de 2017, 363 menos que en 2016, percibido polas nais nun 96,6%. Por provincias, A Coruña ten o número máis grande de persoas beneficiarias (5.973), e Ourense o máis reducido (1.238). O importe anual en concepto de prestación por maternidade en Galicia (cadro 13.21) representa en 2017 os 72,1 millóns, 1,6 millóns de euros máis que o ano anterior.

Cadro 13.21

Prestacións de maternidade 2012-2017

|            | Número de prestaciones |                   |         |                  |         |                  |         |                  |         |                  |         |                  |                |                | Importe das Prestacións |                |                |                |  |  |  |  |
|------------|------------------------|-------------------|---------|------------------|---------|------------------|---------|------------------|---------|------------------|---------|------------------|----------------|----------------|-------------------------|----------------|----------------|----------------|--|--|--|--|
|            | 2012                   |                   | 2013    |                  | 2014    |                  | 2015    |                  | 2016    |                  | 2017    |                  | 2012           | 2013           | 2014                    | 2015           | 2016           | 2017           |  |  |  |  |
|            | total                  | % percibidas pai* | total   | % percibidas pai | total   | % percibidas pai | total   | % percibidas pai | total   | % percibidas pai | total   | % percibidas pai | miles de euros | miles de euros | miles de euros          | miles de euros | miles de euros | miles de euros |  |  |  |  |
|            |                        |                   |         |                  |         |                  |         |                  |         |                  |         |                  |                |                |                         |                |                |                |  |  |  |  |
| A Coruña   | 6.561                  | 2,1               | 6.467   | 2,5              | 6.153   | 2,4              | 6.237   | 2,5              | 6.384   |                  | 5.973   | 1,8              | 36.152,26      | 33.913,36      | 32.522,71               | 33.342,89      | 33.763,14      | 32.951,68      |  |  |  |  |
| Lugo       | 1.564                  | 2,2               | 1.562   | 2,0              | 1.499   | 1,9              | 1.596   | 2,3              | 1.521   |                  | 1.508   | 2,1              | 7.868,65       | 7.611,46       | 7.414,09                | 7.810,46       | 7.404,52       | 7.418,59       |  |  |  |  |
| Ourense    | 1.360                  | 3,4               | 1.363   | 2,8              | 1.328   | 2,2              | 1.284   | 1,9              | 1.343   |                  | 1.238   | 2,3              | 6.753,86       | 6.544,12       | 6.409,91                | 6.272,03       | 6.429,60       | 6.047,24       |  |  |  |  |
| Pontevedra | 5.708                  | 2,0               | 5.491   | 1,8              | 5.299   | 1,8              | 5.325   | 2,1              | 5.274   |                  | 5.166   | 1,8              | 29.154,21      | 26.479,48      | 26.146,22               | 26.412,37      | 26.112,65      | 25.685,30      |  |  |  |  |
| Galicia    | 15.193                 | 2,2               | 14.883  | 2,2              | 14.279  | 2,1              | 14.442  | 2,3              | 14.522  |                  | 14.159  | 3,4              | 79.928,98      | 74.548,42      | 72.492,93               | 73.837,75      | 73.709,91      | 72.102,82      |  |  |  |  |
| España     | 268.732                | 1,7               | 288.842 | 1,7              | 281.151 | 1,7              | 278.389 | 1,9              | 278.509 |                  | 272.821 | 1,7              | 1.741.478,97   | 1.609.516,41   | 1.585.345,76            | 1.579.656,08   | 1.560.661,00   | 1.519.134,23   |  |  |  |  |

(\*) Só pode disfrutar as de adopción ou acollemento.  
Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### 13.5.3. Prestacións de paternidade

A prestación de paternidade, regulada na Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, constitúe un dereito individual, exclusivo e intransferible do pai. Consiste na suspensión do contrato polos mesmos motivos ca situación de maternidade, cun dereito ao 100% da base reguladora e, dende o 1 de xaneiro de 2017, cunha duración de catro semanas.

Como pode comprobarse no cadro 13.22, o número de prestacións no ano 2017 incrementábase lixeiramente co respecto a 2016. Os 12.972 perceptores en Galicia da prestación de paternidade en 2017 representan o 4,9% do total do Estado. A dotación en 2017 ascende a 17,8 millóns de euros, o que supón o 4,5% da contía a nivel nacional.

Cadro 13.22

| Prestacións de paternidade 2011-2017.Galicia/España |                       |                |                |                |                |                |                |                                          |                   |                   |                   |                   |                   |                   |
|-----------------------------------------------------|-----------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
|                                                     | Número de prestacións |                |                |                |                |                |                | Importe das prestacións (miles de euros) |                   |                   |                   |                   |                   |                   |
|                                                     | 2011                  | 2012           | 2013           | 2014           | 2015           | 2016           | 2017           | 2011                                     | 2012              | 2013              | 2014              | 2015              | 2016              | 2017              |
| A Coruña                                            | 5.624                 | 5.215          | 5.016          | 4.831          | 5.019          | 5.315          | 5.653          | 4.440,47                                 | 4.177,84          | 3.919,65          | 3.984,46          | 4.011,61          | 4.223,06          | 8.086,85          |
| Lugo                                                | 1.143                 | 1.099          | 1.135          | 1.139          | 1.231          | 1.195          | 1.488          | 800,28                                   | 819,01            | 796,84            | 820,06            | 910,19            | 833,48            | 1.771,06          |
| Ourense                                             | 1.121                 | 1.038          | 1.067          | 1.018          | 1.049          | 1.121          | 1.148          | 800,49                                   | 767,13            | 761,17            | 760,79            | 750,97            | 802,28            | 1.412,59          |
| Pontevedra                                          | 4.773                 | 4.304          | 4.142          | 4.168          | 4.120          | 4.188          | 4.683          | 3.660,24                                 | 3.328,36          | 3.222,87          | 3.243,99          | 3.181,89          | 3.265,88          | 6.610,56          |
| <b>Galicia</b>                                      | <b>12.661</b>         | <b>11.656</b>  | <b>11.360</b>  | <b>11.156</b>  | <b>11.419</b>  | <b>11.819</b>  | <b>12.972</b>  | <b>9.701,48</b>                          | <b>9.092,34</b>   | <b>8.700,53</b>   | <b>8.809,30</b>   | <b>8.854,66</b>   | <b>9.124,69</b>   | <b>17.881,06</b>  |
| <b>España</b>                                       | <b>269.715</b>        | <b>245.867</b> | <b>237.988</b> | <b>235.678</b> | <b>238.806</b> | <b>244.468</b> | <b>264.632</b> | <b>225.273,97</b>                        | <b>208.725,48</b> | <b>198.974,13</b> | <b>201.229,15</b> | <b>201.786,30</b> | <b>206.268,08</b> | <b>399.845,94</b> |

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### 13.5.4. Prestacións familiares por filla/fillo a cargo

A prestación familiar por filla/fillo experimentou en 1991 unha importante transformación, pasando a ter un carácter universal. Co RDL 1/2000, do 14 de xaneiro, actualizouse a contía das prestacións por fillas/filos menores de 18 anos non discapacitados, e por fillas/filos menores discapacitados nun grao igual ou superior ao 33%. Ademais, establécense dúas novas prestacións de pago único: nacemento do terceiro ou posterior fillo/a e a de parto múltiple.

No cadro 13.23 recóllese a media anual do número de persoas beneficiarias e causantes da prestación en 1993 e de 2004 a 2016. En 2016, hai en Galicia 50.009 familias con dereito a prestación, recollendo un aumento respecto a 2015. Da análise provincial, infírese que é na provincia de Pontevedra onde existe maior número de beneficiarias, 19.821.

Cadro 13.23

| Beneficiarios/as de prestacións por fillo/a a cargo. Galicia/España. 1993/ 2004-2016 |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                  |                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|------------------|------------------|
|                                                                                      | Total            |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                  |                  |
|                                                                                      | 1993             | 2004           | 2005           | 2006           | 2007           | 2008           | 2009           | 2010           | 2011           | 2012           | 2013           | 2014           | 2015             | 2016             |
| A Coruña                                                                             | 31.539           | 17.116         | 16.605         | 15.769         | 15.287         | 15.362         | 15.326         | 15.646         | 15.629         | 15.816         | 16.582         | 17.618         | 18.241           | 18.847           |
| Lugo                                                                                 | 14.588           | 6.323          | 6.087          | 5.657          | 5.357          | 5.388          | 5.417          | 5.481          | 5.376          | 5.301          | 5.567          | 5.762          | 5.909            | 6.159            |
| Ourense                                                                              | 12.597           | 5.692          | 5.335          | 4.972          | 4.731          | 4.735          | 4.735          | 4.757          | 4.716          | 4.701          | 4.850          | 4.996          | 5.058            | 5.182            |
| Pontevedra                                                                           | 32.697           | 16.759         | 16.688         | 15.412         | 14.663         | 14.743         | 14.996         | 15.618         | 15.747         | 15.981         | 17.167         | 18.437         | 18.970           | 19.821           |
| <b>Galicia</b>                                                                       | <b>91.421</b>    | <b>45.890</b>  | <b>44.714</b>  | <b>41.810</b>  | <b>40.038</b>  | <b>40.228</b>  | <b>40.474</b>  | <b>41.502</b>  | <b>41.468</b>  | <b>41.799</b>  | <b>44.166</b>  | <b>46.813</b>  | <b>48.178</b>    | <b>50.009</b>    |
| <b>España</b>                                                                        | <b>1.011.512</b> | <b>694.075</b> | <b>682.904</b> | <b>656.682</b> | <b>630.025</b> | <b>663.777</b> | <b>716.265</b> | <b>791.980</b> | <b>825.888</b> | <b>850.744</b> | <b>913.115</b> | <b>976.083</b> | <b>1.008.706</b> | <b>1.049.684</b> |

Elaboración propia.

Medias anuais.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

### 13.5.5. Prestacións por desemprego

A prestación por desemprego ten por obxecto garantir a continxencia na que se atopan as persoas que, podendo e querendo traballar, perden o seu emprego, ou ven reducida a súa xornada habitual. O desemprego pode ser total ou parcial. O primeiro caso é cando a persoa traballadora cesa na actividade que viña desenvolvendo, polo que xa non ten dereito ao seu salario. O segundo, aparece cando a persoa traballadora ve reducida temporalmente a súa xornada ordinaria de traballo, polo menos nunha terceira parte, coa redución proporcional do seu salario.

A protección por desemprego estrutúrase nun nivel contributivo e outro asistencial. O primeiro proporciona unha prestación substitutiva das rendas salariais deixadas de percibir; a súa duración está en función dos períodos de ocupación cotizados nos 6 anos anteriores. O segundo, é complementario do contributivo, e permite garantir unha protección as persoas en desemprego baixo certos requisitos: ter esgotado a prestación contributiva por desemprego e ter responsabilidades familiares, ou ben, ser maior de 45 anos, traballadora ou traballador emigrante retornado, liberado/a de prisión, etc.

A carón da prestación contributiva e asistencial, a partir de 2001 estableceuse, seguindo as directrices sobre o emprego da UE, a renda activa de inserción, que combina medidas activas con pasivas. Este programa persigue mellorar a capacidade de inserción profesional das persoas desempregadas de longa duración; para iso, asínase un compromiso de actividade co perceptor/ra, incorporando o beneficiario a programas de emprego e/ou formación e co apoio complementario dunha renda como axuda económica. A renda, cunha duración máxima de once meses, será igual ao 80% do IPREM mensual.

No cadro 13.24 preséntanse os datos do número de persoas beneficiarias da prestación por desemprego. A serie recolle un comportamento contra cíclico, aumentando o número en situacións de crise e reducíndose cando mellora a economía. O número máximo de persoas beneficiarias acádase en 2012 (158.640). Nos últimos anos, recóllese unha tendencia decrecente, ata chegar aos 99.824 persoas perceptoras en 2017. Esta diminución prodúcese nas catro provincias galegas, cunha intensidade semellante en proporción a poboación.

Cadro 13.24

Beneficiarios/as da prestación por desemprego.Galicia/ España. 1993/2004-2017

|                | 1993             | 2004             | 2005             | 2006             | 2007             | 2008             | 2009             | 2010             | 2011             | 2012             | 2013             | 2014             | 2015             | 2016             | 2017             |
|----------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| A Coruña       | 44.000           | 30.900           | 32.600           | 33.300           | 33.200           | 38.500           | 51.700           | 58.200           | 57.400           | 62.169           | 60.972           | 52.552           | 44.437           | 38.992           | 38.233           |
| Lugo           | 12.900           | 8.300            | 8.000            | 8.100            | 8.100            | 9.300            | 12.500           | 14.800           | 14.600           | 16.601           | 16.637           | 14.235           | 11.907           | 10.721           | 10.796           |
| Ourense        | 16.000           | 9.600            | 10.100           | 9.900            | 9.900            | 11.300           | 14.800           | 16.800           | 16.200           | 17.421           | 16.741           | 14.517           | 12.835           | 11.502           | 11.171           |
| Pontevedra     | 39.700           | 26.300           | 27.900           | 27.900           | 28.100           | 35.200           | 51.300           | 59.900           | 58.700           | 62.449           | 61.124           | 53.479           | 45.389           | 40.126           | 39.624           |
| <b>Galicia</b> | <b>112.600</b>   | <b>75.100</b>    | <b>78.600</b>    | <b>79.200</b>    | <b>79.300</b>    | <b>94.300</b>    | <b>130.300</b>   | <b>149.700</b>   | <b>146.900</b>   | <b>158.640</b>   | <b>155.474</b>   | <b>134.783</b>   | <b>114.568</b>   | <b>101.340</b>   | <b>99.824</b>    |
| <b>España</b>  | <b>1.993.000</b> | <b>1.065.100</b> | <b>1.103.900</b> | <b>1.145.600</b> | <b>1.421.000</b> | <b>1.815.000</b> | <b>2.681.000</b> | <b>3.042.700</b> | <b>2.846.000</b> | <b>2.942.061</b> | <b>2.865.153</b> | <b>2.542.977</b> | <b>2.224.172</b> | <b>2.010.245</b> | <b>1.949.762</b> |

Datos en medias anuais. De 1993 a 2011 redondeados en centos.  
Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

As 92.752 persoas beneficiarias das prestacións de desemprego en decembro de 2017 (cadro 13.25) supoñen o 4,8% do total español. O 53,4% das perceptoras e perceptores galegos son dunha prestación asistencial (subsídio ou renda activa de inserción); mentres que o 43,9% acadan unha prestación contributiva. Pola súa banda, as 1.894.209 persoas beneficiarias en España en decembro de 2017 distribúense nunha proporción do 40,1% que perciben a prestación contributiva e do 56,5% a asistencial.

En 2017 a taxa de cobertura das prestacións por desemprego en Galicia foi do 51,8%, unha cifra inferior ao 56% da media estatal

| Proyección por desempeño, beneficiarios por sexo y por edad, cuando se cumpla condición de 2012-2017 |                          |                          |                          |                          |               |               |               |               |               |                                |                                |                                |                                |                                |                          |                          |                          |                          |                          |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|-----------|
| BENEFICIARIOS                                                                                        |                          |                          |                          |                          |               |               |               |               |               |                                |                                |                                |                                |                                |                          |                          |                          |                          |                          |           |
| prestación contrib. 2013                                                                             | prestación contrib. 2014 | prestación contrib. 2015 | prestación contrib. 2016 | prestación contrib. 2017 | subsidio 2013 | subsidio 2014 | subsidio 2015 | subsidio 2016 | subsidio 2017 | renta activa de inserción 2013 | renta activa de inserción 2014 | renta activa de inserción 2015 | renta activa de inserción 2016 | renta activa de inserción 2017 | Total Beneficiarios 2013 | Total Beneficiarios 2014 | Total Beneficiarios 2015 | Total Beneficiarios 2016 | Total Beneficiarios 2017 |           |
| A Coruña                                                                                             | 29.948                   | 23.960                   | 19.968                   | 18.817                   | 17.001        | 22.182        | 21.589        | 18.331        | 16.402        | 14.799                         | 4.724                          | 4.964                          | 4.591                          | 4.088                          | 3.543                    | 57.854                   | 50.513                   | 43.783                   | 39.350                   | 36.148    |
| Lugo                                                                                                 | 8.343                    | 6.222                    | 5.141                    | 4.823                    | 4.481         | 6.453         | 5.983         | 5.430         | 4.751         | 4.228                          | 1.222                          | 1.337                          | 1.192                          | 1.128                          | 956                      | 16.018                   | 13.542                   | 11.857                   | 10.758                   | 9.903     |
| Ourense                                                                                              | 7.011                    | 5.694                    | 4.852                    | 4.384                    | 3.915         | 7.528         | 6.897         | 6.294         | 5.540         | 4.898                          | 1.366                          | 1.442                          | 1.326                          | 1.192                          | 1.049                    | 15.905                   | 14.033                   | 12.576                   | 11.199                   | 10.117    |
| Pontevedra                                                                                           | 26.493                   | 21.261                   | 17.436                   | 16.882                   | 15.407        | 26.237        | 24.378        | 21.897        | 19.981        | 18.299                         | 5.190                          | 5.271                          | 4.839                          | 4.602                          | 3.858                    | 55.910                   | 50.510                   | 44.428                   | 40.496                   | 36.584    |
| Galicia                                                                                              | 73.795                   | 57.137                   | 47.456                   | 44.506                   | 40.894        | 63.400        | 58.847        | 52.552        | 45.574        | 40.214                         | 12.492                         | 13.014                         | 11.748                         | 11.010                         | 9.406                    | 149.687                  | 128.998                  | 112.624                  | 101.803                  | 92.752    |
| España <sup>(1)</sup>                                                                                | 1.221.534                | 976.785                  | 819.013                  | 780.074                  | 768.928       | 1.140.367     | 1.049.903     | 1.056.533     | 966.690       | 886.982                        | 250.333                        | 265.098                        | 233.868                        | 217.044                        | 182.819                  | 2.742.905 (1)            | 2.417.742 (1)            | 2.134.099 (1)            | 1.984.376                | 1.894.209 |

(1) Incluidos renta agraria y subsidio eventuales agrarios.

Nº de beneficiarios a decembro 2013-2015.

Fonte: Servizo Público de Emprego Estatal, Ministerio de Emprego e Seguridade Social.

## 13.6. Pensións de carácter non contributivo e asistencial

As pensións non contributivas son prestacións periódicas vitalicias en función da idade ou o grao de incapacidade, e a favor daquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para acadar prestacións de nivel contributivo, pola realización de actividades profesionais.

Como foi indicado noutros informes, a Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, tratou de integrar as diferentes pensións non contributivas nun único nivel, a favor daquelas persoas que se atopan en situación de necesidade protexible e carezan de recursos económicos suficientes para a súa subsistencia. Non obstante, estas pensións non contributivas substitúen, aínda con maior contía, ás de vellez e enfermidade do Fondo de Asistencia Social (FAS), e aos subsidios de garantía de ingresos mínimos e o de axuda de terceiras persoas da Lei de integración social das persoas con discapacidade (LISMI).

Complementariamente, a Xunta de Galicia, mediante a Lei 9/1991, do 2 de outubro, de medidas básicas para a reinserción social, estableceu unha prestación, a renda de integración social (RISGA). O obxecto desta prestación é garantir un mínimo de subsistencia persoal a persoas entre 25 (nalgúns casos dende os 18) e 65 anos. Este programa articúlase a través dun proxecto individualizado, a través dun conxunto de accións que posibiliten unha integración personal, familiar, social y laboral.

As 567 persoas beneficiarias da LISMI en Galicia a decembro de 2016, representan o 3,4% das e dos 16.902 pensionistas españois. O número de persoas beneficiarias na provincia da Coruña foi 254; 196 en Pontevedra; 53 en Lugo e 65 en Ourense.



**Cadro 13.26**

**Beneficiarios/as das prestacións da LISMI<sup>(1)</sup>. Por provincias. Galicia/España. 1991/2008-2016**

|                                                        |      | A Coruña | Lugo  | Ourense | Pontevedra | Galicia       | España  |
|--------------------------------------------------------|------|----------|-------|---------|------------|---------------|---------|
| Subsidio de garantía<br>ingresos mínimos               | 1991 | 7.309    | 1.956 | 2.645   | 8.215      | <b>20.125</b> | 251.092 |
|                                                        | 2008 | 439      | 66    | 132     | 518        | <b>1.155</b>  | 28.728  |
|                                                        | 2009 | 383      | 57    | 116     | 450        | <b>1.006</b>  | 24.927  |
|                                                        | 2010 | 332      | 46    | 96      | 382        | <b>856</b>    | 21.424  |
|                                                        | 2011 | 264      | 29    | 74      | 299        | <b>666</b>    | 17.007  |
|                                                        | 2012 | 249      | 26    | 68      | 274        | <b>617</b>    | 15.603  |
|                                                        | 2013 | 209      | 23    | 60      | 240        | <b>532</b>    | 13.364  |
|                                                        | 2014 | 169      | 17    | 51      | 196        | <b>433</b>    | 11.143  |
|                                                        | 2015 | 151      | 15    | 40      | 172        | <b>378</b>    | 9.220   |
|                                                        | 2016 | 134      | 13    | 37      | 157        | <b>341</b>    | 8.470   |
| Subsidio axuda de<br>terceira presoa                   | 1991 | 3.337    | 798   | 888     | 3.074      | <b>8.097</b>  | 91.560  |
|                                                        | 2008 | 90       | 17    | 10      | 84         | <b>201</b>    | 3.391   |
|                                                        | 2009 | 76       | 15    | 9       | 68         | <b>168</b>    | 2.879   |
|                                                        | 2010 | 63       | 13    | 7       | 54         | <b>137</b>    | 2.446   |
|                                                        | 2011 | 52       | 8     | 5       | 41         | <b>106</b>    | 1.827   |
|                                                        | 2012 | 51       | 7     | 4       | 36         | <b>98</b>     | 1.657   |
|                                                        | 2013 | 42       | 6     | 3       | 27         | <b>78</b>     | 1.379   |
|                                                        | 2014 | 36       | 4     | 2       | 20         | <b>62</b>     | 1.144   |
|                                                        | 2015 | 31       | 4     | 2       | 19         | <b>56</b>     | 947     |
|                                                        | 2016 | 29       | 4     | 2       | 17         | <b>51</b>     | 871     |
| Subsidio de mobil. compens.<br>por pagos de transporte | 1991 | 1.818    | 104   | 117     | 852        | <b>2.891</b>  | 38.769  |
|                                                        | 2008 | 132      | 25    | 3       | 61         | <b>221</b>    | 2.845   |
|                                                        | 2009 | 119      | 26    | 2       | 26         | <b>173</b>    | 2.460   |
|                                                        | 2010 | 108      | 24    | 2       | 12         | <b>146</b>    | 2.189   |
|                                                        | 2011 | 96       | 19    | 2       | 10         | <b>127</b>    | 1.766   |
|                                                        | 2012 | 88       | 19    | 2       | 8          | <b>117</b>    | 1.667   |
|                                                        | 2013 | 79       | 18    | 2       | 6          | <b>105</b>    | 1.554   |
|                                                        | 2014 | 67       | 13    | 1       | 6          | <b>87</b>     | 1.456   |
|                                                        | 2015 | 53       | 12    | 1       | 6          | <b>72</b>     | 1.336   |
|                                                        | 2016 | 48       | 13    | 1       | 5          | <b>67</b>     | 1.265   |
| Asistencia sanitaria e<br>prestación farmacéutica      | 1991 | 3.664    | 395   | 782     | 3.525      | <b>8.366</b>  | 56.140  |
|                                                        | 2008 | 189      | 35    | 229     | 426        | <b>879</b>    | 13.893  |
|                                                        | 2009 | 165      | 40    | 234     | 416        | <b>855</b>    | 13.274  |
|                                                        | 2010 | 147      | 45    | 240     | 253        | <b>685</b>    | 12.259  |
|                                                        | 2011 | 130      | 48    | 245     | 238        | <b>661</b>    | 11.216  |
|                                                        | 2012 | 125      | 47    | 241     | 239        | <b>652</b>    | 10.874  |
|                                                        | 2013 | 117      | 43    | 110     | 165        | <b>435</b>    | 9.718   |
|                                                        | 2014 | 96       | 37    | 74      | 61         | <b>268</b>    | 8.269   |
|                                                        | 2015 | 90       | 29    | 40      | 58         | <b>217</b>    | 7.812   |
|                                                        | 2016 | 76       | 28    | 28      | 53         | <b>185</b>    | 7.661   |
| <b>Total</b>                                           | 1991 | 11.410   | 2.463 | 3.556   | 11.482     | <b>28.911</b> | 329.792 |
|                                                        | 2008 | 724      | 119   | 362     | 927        | <b>2.132</b>  | 43.891  |
|                                                        | 2009 | 641      | 115   | 352     | 824        | <b>1.932</b>  | 39.317  |
|                                                        | 2010 | 564      | 108   | 337     | 592        | <b>1.601</b>  | 34.687  |
|                                                        | 2011 | 475      | 90    | 322     | 500        | <b>1.387</b>  | 29.040  |
|                                                        | 2012 | 449      | 86    | 311     | 480        | <b>1.326</b>  | 27.262  |
|                                                        | 2013 | 392      | 78    | 171     | 376        | <b>1.017</b>  | 23.865  |
|                                                        | 2014 | 368      | 71    | 128     | 283        | <b>850</b>    | 22.012  |
|                                                        | 2015 | 288      | 54    | 80      | 214        | <b>636</b>    | 17.836  |
|                                                        | 2016 | 254      | 53    | 65      | 196        | <b>567</b>    | 16.902  |

Elaboración propia.

(1) A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, suprime estes subsidios pero seguen cobrándoos os que os percibían con anterioridade á entrada en vigor da lei, agás que os interesados pasen a percibir unha pensión non contributiva.

Medias anuais agás 1991, 2011, 2014 e 2015 que son a decembro.

A suma de cada unha das rúbricas dos beneficiarios, segundo a clase de prestación, non coincide necesariamente co total de beneficiarios, xa que un mesmo beneficiario pode recibir máis dunha prestación.

Fonte: Ministerio de Emprego e Seguridade Social.

As pensións non contributivas poden obterse por estar en situación de invalidez-discapacidade igual ou superior ao 65%, ou en idade de xubilación. Ademais, é necesario cumprir con outros requisitos, como carecer de rendas ou ingresos suficientes.

En 2016 produciuse en Galicia un aumento de 412 pensionistas que perciben de pensións non contributivas (cadro 13.27). A partir de 1996, e como quedou reflectido en informes anteriores, o número de persoas beneficiarias de pensións non contributivas de invalidez supera ás de xubilación, aínda que nos últimos anos medrou máis o número pensionistas por xubilación. En 2016, en Galicia, as pensións de invalidez aumentan en 166, e as de xubilación en 246. Non obstante, estas en número de 26.344 constitúen as maioritarias.

Por provincias, A Coruña, con 16.833 pensionistas, representa o 39,8% do total galego. No extremo oposto, na provincia de Lugo soamente existen 4.963 pensionistas desta modalidade, que constitúen o 11,7% do total de Galicia.

Cadro 13.27

Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1994/2011-2016

|                | Invalidez      |                |                |                |                |                |                | Xubilación     |                |                |                |                |                |                | Total          |                |                |                |                |                |                |
|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
|                | 1994           | 2011           | 2012           | 2013           | 2014           | 2015           | 2016           | 1994           | 2011           | 2012           | 2013           | 2014           | 2015           | 2016           | 1994           | 2011           | 2012           | 2013           | 2014           | 2015           | 2016           |
| A Coruña       | 5.179          | 6.575          | 6.381          | 6.224          | 5.992          | 5.904          | 5.975          | 7.406          | 11.925         | 11.683         | 11.460         | 11.030         | 10.692         | 10.859         | 12.585         | 19.500         | 18.064         | 17.684         | 17.022         | 16.596         | 16.833         |
| Lugo           | 1.406          | 1.876          | 1.839          | 1.777          | 1.733          | 1.720          | 1.725          | 1.437          | 3.579          | 3.478          | 3.379          | 3.285          | 3.238          | 3.238          | 2.843          | 5.455          | 5.317          | 5.155          | 5.038          | 4.938          | 4.963          |
| Ourense        | 2.909          | 2.488          | 2.426          | 2.368          | 2.270          | 2.205          | 2.237          | 2.312          | 4.116          | 4.041          | 3.958          | 3.807          | 3.736          | 3.763          | 5.221          | 6.605          | 6.467          | 6.326          | 6.077          | 5.941          | 6.000          |
| Pontevedra     | 3.764          | 6.321          | 6.234          | 6.142          | 6.021          | 5.908          | 5.966          | 4.133          | 9.050          | 8.797          | 8.618          | 8.570          | 8.452          | 8.484          | 7.897          | 15.370         | 15.031         | 14.760         | 14.591         | 14.360         | 14.450         |
| <b>Galicia</b> | <b>13.258</b>  | <b>17.260</b>  | <b>16.880</b>  | <b>16.511</b>  | <b>16.016</b>  | <b>15.737</b>  | <b>15.903</b>  | <b>15.288</b>  | <b>28.670</b>  | <b>27.999</b>  | <b>27.415</b>  | <b>26.692</b>  | <b>26.098</b>  | <b>26.344</b>  | <b>28.546</b>  | <b>45.930</b>  | <b>44.879</b>  | <b>43.926</b>  | <b>42.708</b>  | <b>41.835</b>  | <b>42.247</b>  |
| <b>España</b>  | <b>114.487</b> | <b>134.712</b> | <b>134.876</b> | <b>135.478</b> | <b>136.934</b> | <b>139.538</b> | <b>138.891</b> | <b>154.486</b> | <b>254.295</b> | <b>251.549</b> | <b>250.815</b> | <b>253.702</b> | <b>254.029</b> | <b>253.838</b> | <b>268.973</b> | <b>449.006</b> | <b>446.425</b> | <b>446.292</b> | <b>450.636</b> | <b>453.547</b> | <b>452.729</b> |

Elaboración propia.

Medias anuais 1994 e de 2011a 2013. Os datos de 2014 e 2015 son a decembro.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

No cadro 13.28 figura o número de pensións non contributivas por CC.AA. Galicia é a quinta, despois de Andalucía, Cataluña, Comunidade Valenciana e Canarias. Os 40.098 persoas perceptoras de pensións non contributivas en 2016 representan o 8,9% do total nacional, moi por riba de CC.AA. con moito maior número de habitantes que Galicia, como pode ser o caso de Madrid.

Cadro 13.28

Pensións non contributivas da Seguridade Social. Por comunidade autónomas. 1997/2007-2017

|                  | Total núm. pensionistas |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |
|------------------|-------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
|                  | 1997                    | 2007           | 2008           | 2009           | 2010           | 2011           | 2012           | 2013           | 2014           | 2015           | 2016           | 2017           |
| Andalucía        | 94.445                  | 108.198        | 106.064        | 104.955        | 104.104        | 102.924        | 101.768        | 101.707        | 102.447        | 102.025        | 101.669        | 101.173        |
| Aragón           | 12.123                  | 9.139          | 8.679          | 8.338          | 8.093          | 7.923          | 7.762          | 7.701          | 7.631          | 7.546          | 7.515          | 7.402          |
| Asturias         | 10.618                  | 10.917         | 10.526         | 10.056         | 9.813          | 9.729          | 8.565          | 9.489          | 9.300          | 9.184          | 9.138          | 9.038          |
| Baleares         | 7.270                   | 7.878          | 7.749          | 7.655          | 7.621          | 7.638          | 7.590          | 7.509          | 7.647          | 7.802          | 7.929          | 7.938          |
| Canarias         | 34.188                  | 42.204         | 42.275         | 42.341         | 42.258         | 42.160         | 42.603         | 42.714         | 43.005         | 43.712         | 43.869         | 43.704         |
| Cantabria        | 5.616                   | 6.223          | 6.164          | 6.143          | 6.163          | 6.181          | 6.309          | 6.424          | 6.609          | 6.720          | 6.896          | 7.010          |
| Castela-A Mancha | 21.281                  | 22.309         | 21.709         | 21.337         | 21.039         | 20.798         | 20.375         | 20.174         | 19.902         | 19.682         | 19.497         | 19.645         |
| Castela e León   | 27.457                  | 26.085         | 24.772         | 23.801         | 23.150         | 22.740         | 22.424         | 22.386         | 22.276         | 22.128         | 22.051         | 21.966         |
| Cataluña         | 49.581                  | 58.679         | 57.685         | 56.589         | 56.194         | 55.905         | 56.012         | 55.659         | 56.527         | 57.884         | 58.400         | 58.854         |
| C. Valenciana    | 37.248                  | 47.162         | 46.376         | 46.548         | 46.723         | 46.656         | 46.332         | 46.400         | 46.952         | 47.629         | 48.394         | 48.921         |
| Extremadura      | 1.343                   | 16.305         | 15.977         | 15.674         | 15.239         | 14.868         | 14.446         | 14.202         | 14.282         | 14.115         | 13.959         | 13.575         |
| <b>Galicia</b>   | <b>46.508</b>           | <b>51.657</b>  | <b>50.198</b>  | <b>48.673</b>  | <b>47.275</b>  | <b>45.930</b>  | <b>44.878</b>  | <b>43.925</b>  | <b>43.146</b>  | <b>42.247</b>  | <b>41.277</b>  | <b>40.098</b>  |
| Madrid           | 30.512                  | 33.753         | 33.406         | 33.038         | 32.891         | 32.846         | 33.599         | 34.645         | 35.722         | 37.315         | 38.415         | 39.989         |
| Murcia           | 11.798                  | 14.721         | 14.415         | 14.192         | 14.096         | 13.957         | 13.923         | 14.175         | 14.503         | 14.670         | 14.954         | 15.128         |
| Navarra          | 3.449                   | 2.979          | 2.876          | 2.807          | 2.711          | 2.687          | 2.653          | 2.635          | 2.616          | 2.625          | 2.686          | 2.678          |
| País Vasco       | 10.692                  | 9.850          | 9.658          | 9.741          | 9.949          | 10.107         | 10.230         | 10.449         | 10.772         | 10.991         | 11.298         | 11.586         |
| A Ríoxa          | 2.415                   | 1.998          | 1.895          | 1.825          | 1.781          | 1.763          | 1.732          | 1.772          | 1.807          | 1.829          | 1.865          | 1.893          |
| Ceuta            | 1.560                   | 1.742          | 1.746          | 1.750          | 1.705          | 1.702          | 1.727          | 1.778          | 1.756          | 1.913          | 1.877          | 1.882          |
| Melilla          | 2.400                   | 2.584          | 2.553          | 2.571          | 2.490          | 2.492          | 2.498          | 2.548          | 2.731          | 2.711          | 2.815          | 2.824          |
| <b>España</b>    | <b>410.504</b>          | <b>474.383</b> | <b>464.723</b> | <b>458.034</b> | <b>453.295</b> | <b>449.006</b> | <b>445.426</b> | <b>446.292</b> | <b>449.631</b> | <b>452.728</b> | <b>454.504</b> | <b>455.304</b> |

Elaboración propia.

Media anual.

Fonte: Ministerio de Empleo e Seguridade Social.

O cadro 13.29 mostra que o número de persoas beneficiarias do RISGA en Galicia se incrementa lixeiramente en 2016, despois dos fortes incrementos de 2012 e 2013, acadando a 31 de decembro de 2016 as 10.761 persoas, máis do dobre que en 2010. Hai que destacar o elevado número nas provincias de Pontevedra (4.888) e A Coruña (3.090), mentres que a de Lugo (1.335), constitúe a de inferior colectivo de persoas beneficiarias.

Cadro 13.29

Beneficiarios/as da renda de integración social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2016

|                | 1992         | 1993         | 1994         | 1995         | 1996         | 1997         | 1998         | 1999         | 2000         | 2001         | 2002         | 2003          | 2004         |
|----------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|---------------|--------------|
| A Coruña       | 237          | 635          | 1.323        | 1.600        | 1.633        | 1.769        | 1.858        | 1.850        | 1.731        | 1.887        | 1.825        | 1.904         | 1.844        |
| Lugo           | 88           | 159          | 283          | 294          | 306          | 364          | 427          | 453          | 426          | 453          | 477          | 540           | 464          |
| Ourense        | 86           | 190          | 349          | 415          | 438          | 387          | 347          | 382          | 421          | 447          | 529          | 543           | 559          |
| Pontevedra     | 148          | 492          | 803          | 1.128        | 1.335        | 1.407        | 1.508        | 1.607        | 1.578        | 1.570        | 1.479        | 1.515         | 1.306        |
| <b>Galicia</b> | <b>559</b>   | <b>1.476</b> | <b>2.758</b> | <b>3.437</b> | <b>3.712</b> | <b>3.927</b> | <b>4.140</b> | <b>4.292</b> | <b>4.156</b> | <b>4.357</b> | <b>4.310</b> | <b>4.502</b>  | <b>4.173</b> |
|                | 2005         | 2006         | 2007         | 2008         | 2009         | 2010         | 2011         | 2012         | 2013         | 2014         | 2015         | 2016          |              |
| A Coruña       | 1.844        | 1.769        | 1.700        | 1.717        | 1.654        | 1.528        | 1.500        | 1.638        | 2.532        | 2.345        | 2.808        | 3.090         |              |
| Lugo           | 464          | 427          | 403          | 405          | 492          | 468          | 500          | 725          | 990          | 1.169        | 1.226        | 1.335         |              |
| Ourense        | 559          | 635          | 600          | 658          | 730          | 779          | 835          | 1.079        | 1.361        | 1.445        | 1.278        | 1.448         |              |
| Pontevedra     | 1.306        | 1.334        | 1.399        | 1.570        | 1.920        | 2.213        | 2.285        | 3.276        | 4.417        | 4.205        | 4.401        | 4.888         |              |
| <b>Galicia</b> | <b>4.173</b> | <b>4.165</b> | <b>4.102</b> | <b>4.350</b> | <b>4.796</b> | <b>4.988</b> | <b>5.120</b> | <b>6.718</b> | <b>9.300</b> | <b>9.164</b> | <b>9.713</b> | <b>10.761</b> |              |

Elaboración propia.

Datos a 31 de decembro.

Fonte: Xunta de Galicia.

No cadro 13.30 figura o importe medio da prestación do RISGA en cada unha das provincias galegas para 2012-2016. A contía maior sempre corresponde as provincia de Pontevedra e A Coruña. O RISGA supón un desembolso de máis de 56,2 millóns de euros en 2016, dos que case a metade (24,8 millóns) corresponde a provincia de Pontevedra.

**Cadro 13.30**

**Importe medio e total pagos RISGA. 2012-2016**

|                | Importe medio mensual <sup>(1)</sup> |               |               |               |               | Total neto        |                   |                   |                   |                   |
|----------------|--------------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
|                | 2012                                 | 2013          | 2014          | 2015          | 2016          | 2012              | 2013              | 2014              | 2015              | 2016              |
| A Coruña       | 405,09                               | 405,39        | 448,97        | 441,64        | <b>446,58</b> | 7.489.165         | 10.299.215        | 12.236.151        | 14.569.902        | <b>16.770.507</b> |
| Lugo           | 377,89                               | 378,95        | 446,75        | 444,09        | <b>441,56</b> | 2.682.624         | 3.736.459         | 4.784.688         | 5.994.371         | <b>7.005.188</b>  |
| Ourense        | 374,33                               | 378,36        | 454,97        | 438,04        | <b>438,02</b> | 4.462.403         | 5.492.650         | 6.529.649         | 7.280.262         | <b>7.582.359</b>  |
| Pontevedra     | 387,41                               | 388,29        | 420,17        | 417,65        | <b>422,93</b> | 12.197.265        | 17.269.548        | 20.499.662        | 22.368.646        | <b>24.896.143</b> |
| <b>Galicia</b> | <b>388,59</b>                        | <b>390,50</b> | <b>462,01</b> | <b>430,61</b> | <b>434,07</b> | <b>26.831.457</b> | <b>36.797.872</b> | <b>44.050.150</b> | <b>50.213.181</b> | <b>56.254.197</b> |

Elaboración propia.

(1) Importe medio por beneficiario. Datos de decembro de cada ano.

Fonte: Xunta de Galicia.

No cadro 13.31 inclúese o conxunto de prestacións periódicas de carácter asistencial en Galicia: as derivadas da LISMI, as do FAS (ata 2013), as non contributivas da Seguridade Social e as do RISGA.

Como xa se indicou, as do FAS extinguíronse en 2014; as pensións do LISMI vanse reducindo notablemente. A partir de 1994 aparecen as pensións non contributivas como as máis importantes numericamente, representando en 2015 o 80,2% do conxunto das asistenciais. As prestacións do RISGA (9.712 en decembro de 2015), experimentan un importantísimo incremento nos tres últimos anos e pasan a representar un 18,6% do total.

En 2015 diminúe o número do conxunto global destas prestacións periódicas de carácter asistencial en Galicia, redución que ten lugar nas catro provincias galegas en proporcións similares, fundamentalmente por mor da diminución das prestacións contributivas a pesar do incremento das prestacións do RISGA.

**Cadro 13.31**
**Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial. Por provincias.**

|                             |      | A Coruña | Lugo  | Ourense | Pontevedra | Galicia       |
|-----------------------------|------|----------|-------|---------|------------|---------------|
| LISMI                       | 1992 | 11.154   | 2.091 | 2.825   | 10.776     | <b>26.846</b> |
|                             | 2008 | 724      | 119   | 362     | 927        | <b>2.132</b>  |
|                             | 2009 | 641      | 115   | 352     | 824        | <b>1.932</b>  |
|                             | 2010 | 564      | 108   | 337     | 592        | <b>1.601</b>  |
|                             | 2011 | 475      | 90    | 322     | 500        | <b>1.387</b>  |
|                             | 2012 | 449      | 86    | 311     | 480        | <b>1.326</b>  |
|                             | 2013 | 392      | 78    | 171     | 376        | <b>1.017</b>  |
|                             | 2014 | 368      | 71    | 128     | 283        | <b>850</b>    |
|                             | 2015 | 288      | 54    | 80      | 214        | <b>636</b>    |
| Asistenciais <sup>(1)</sup> | 1992 | 13.084   | 3.985 | 3.785   | 7.863      | <b>28.717</b> |
|                             | 2008 | 12       | 10    | 22      | 19         | <b>63</b>     |
|                             | 2009 | 8        | 8     | 16      | 14         | <b>46</b>     |
|                             | 2010 | 6        | 7     | 12      | 11         | <b>36</b>     |
|                             | 2011 | 4        | 6     | 10      | 9          | <b>29</b>     |
|                             | 2012 | 3        | 3     | 6       | 7          | <b>19</b>     |
|                             | 2013 | 1        | 3     | 2       | 6          | <b>12</b>     |
|                             |      |          |       |         |            |               |
| Non contributivas           | 1992 | 4.341    | 1.067 | 2.755   | 3.074      | <b>11.237</b> |
|                             | 2008 | 20.598   | 5.867 | 7.227   | 16.506     | <b>50.198</b> |
|                             | 2009 | 19.808   | 5.763 | 7.031   | 16.072     | <b>48.674</b> |
|                             | 2010 | 19.090   | 5.594 | 6.834   | 15.758     | <b>47.276</b> |
|                             | 2011 | 18.213   | 5.410 | 6.523   | 15.210     | <b>45.356</b> |
|                             | 2012 | 18.064   | 5.317 | 6.467   | 15.031     | <b>44.879</b> |
|                             | 2013 | 17.684   | 5.155 | 6.326   | 14.760     | <b>43.925</b> |
|                             | 2014 | 17.022   | 5.018 | 6.077   | 14.591     | <b>42.708</b> |
|                             | 2015 | 16.596   | 4.938 | 5.941   | 14.360     | <b>41.835</b> |
| RISGA                       | 1992 | 237      | 88    | 86      | 148        | <b>559</b>    |
|                             | 2008 | 1.717    | 405   | 658     | 1.570      | <b>4.350</b>  |
|                             | 2009 | 1.654    | 492   | 730     | 1.920      | <b>4.796</b>  |
|                             | 2010 | 1.528    | 468   | 779     | 2.213      | <b>4.988</b>  |
|                             | 2010 | 1.500    | 500   | 835     | 2.285      | <b>5.120</b>  |
|                             | 2012 | 1.637    | 725   | 1.079   | 3.276      | <b>6.717</b>  |
|                             | 2013 | 2.532    | 990   | 1.361   | 4.417      | <b>9.300</b>  |
|                             | 2014 | 2.345    | 1.169 | 1.445   | 4.205      | <b>9.164</b>  |
|                             | 2015 | 2.807    | 1.226 | 1.278   | 4.401      | <b>9.712</b>  |
|                             |      |          |       |         |            |               |
| Total                       | 1992 | 28.816   | 7.231 | 9.451   | 21.861     | <b>67.359</b> |
|                             | 2008 | 23.051   | 6.401 | 8.269   | 19.022     | <b>56.743</b> |
|                             | 2009 | 22.111   | 6.378 | 8.129   | 18.830     | <b>55.448</b> |
|                             | 2010 | 21.188   | 6.177 | 7.962   | 18.574     | <b>53.901</b> |
|                             | 2011 | 20.192   | 6.006 | 7.690   | 18.004     | <b>51.892</b> |
|                             | 2012 | 20.153   | 6.131 | 7.863   | 18.794     | <b>52.941</b> |
|                             | 2013 | 20.608   | 6.223 | 7.858   | 19.553     | <b>54.242</b> |
|                             | 2014 | 19.735   | 6.258 | 7.650   | 19.079     | <b>52.722</b> |
|                             | 2015 | 19.691   | 6.218 | 7.299   | 18.975     | <b>52.183</b> |

Elaboración propia.

(1) A partir de 2014 xa non hai beneficiarios.

Fonte: Xunta de Galicia e Ministerio de Emprego e Seguridade Social.

### 13.7. Dependencia

A Lei de autonomía persoal e atención as persoas en situación de dependencia recoñece a partir de 2007 o dereito ás persoas que non poidan valerse por si mesmas para que sexan atendidas polo Estado e as CC.AA. Trátase de garantir unha serie de prestacións económicas (vinculadas ao servizo, para coidados no entorno familiar e para asistencia persoal) e en especie (servizos de prevención das situacións de dependencia e os de promoción da autonomía persoal, teleasistencia, axuda a domicilio, coidados persoais, servizo de centro de día e de noite e servizo de atención residencial). As situacións de dependencia fíxanse en tres grados: moderada, severa e gran dependencia.

As contías das prestacións económicas fíxanse polo Consello Territorial de Servizos Sociais e do Sistema para a Autonomía e Atención á Dependencia (SAAD), tendo en conta a capacidade económica da persoa beneficiaria a efectos de determinar a contía individual das prestacións económicas.

No cadro 13.32 contéplase por CC.AA. o número de persoas beneficiarias con dereito a prestación por cada un dos seus tipos, xunto á ratio de número de prestacións por persoa beneficiaria. As prestacións por coidados familiares constitúen no conxunto do Estado as prestacións máis numerosas, a 31-12-2017, o 40,4%. En Galicia dita prestación supón o 24,2% das prestacións, e a axuda a domicilio é a primeira por número de persoas beneficiarias (20.465), que representan o 36,9%. Segue en importancia en Galicia as de atención residencial (7.660), que constitúen o 13,8%.

Cadro 13.32

Beneficiarios/as e prestacións do sistema de dependencia a 31-12 2017

|                   | Beneficiarios/as con<br>dereito a prestación | Prev.dep. e<br>Prom. a. persoal | Teleasistencia | Axuda a<br>domicilio | Centros de<br>día/noite | Atención<br>residencial | P.e. vinculada<br>ao servizo | P.e. coidados<br>familiares | P.e. asistencia<br>persoal | Total            | Ratio prest.por<br>beneficiario/a |
|-------------------|----------------------------------------------|---------------------------------|----------------|----------------------|-------------------------|-------------------------|------------------------------|-----------------------------|----------------------------|------------------|-----------------------------------|
| Andalucía         | 196.730                                      | 1602                            | 80.547         | 58.657               | 11.000                  | 24.607                  | 3.726                        | 70.911                      | 9                          | 254.062          | 1,29                              |
| Aragón            | 25.617                                       | 2.892                           | 853            | 2.611                | 1512                    | 3.786                   | 5.255                        | 11.663                      | 0                          | 28.572           | 1,12                              |
| Asturias          | 21.242                                       | 5.955                           | 985            | 3.779                | 2.264                   | 3.145                   | 2.413                        | 8.616                       | 1                          | 27.158           | 1,28                              |
| Baleares          | 16.761                                       | 1428                            | 1.292          | 524                  | 1.068                   | 2.355                   | 819                          | 11.375                      | 0                          | 19.861           | 1,13                              |
| Canarias          | 19.417                                       | 17                              | 876            | 6                    | 4.144                   | 3.659                   | 3.771                        | 7.757                       | 0                          | 20.230           | 1,04                              |
| Cantabria         | 15.283                                       | 0                               | 1.431          | 1.045                | 1.814                   | 4.450                   | 0                            | 8.402                       | 0                          | 17.142           | 1,12                              |
| C. castela e León | 88.709                                       | 13.858                          | 8.766          | 22.087               | 8.397                   | 8.897                   | 28.651                       | 24.255                      | 596                        | 115.507          | 1,30                              |
| Castela-A Mancha  | 51.473                                       | 4.877                           | 9.815          | 14.010               | 3.211                   | 12.102                  | 5.118                        | 13.167                      | 19                         | 62.319           | 1,21                              |
| Cataluña          | 141.058                                      | 956                             | 17.623         | 25.309               | 11.770                  | 28.192                  | 11.611                       | 80.247                      | 17                         | 175.725          | 1,25                              |
| C. Valenciana     | 61.488                                       | 558                             | 3.762          | 29                   | 6.560                   | 10.586                  | 10.001                       | 33.374                      | 6                          | 64.876           | 1,06                              |
| Estremadura       | 25.582                                       | 1.174                           | 1.855          | 757                  | 1.866                   | 4.509                   | 11.253                       | 6.825                       | 0                          | 28.239           | 1,10                              |
| <b>Galicia</b>    | <b>55.370</b>                                | <b>4.167</b>                    | <b>4.049</b>   | <b>20.465</b>        | <b>7.062</b>            | <b>7.660</b>            | <b>6.806</b>                 | <b>13.392</b>               | <b>100</b>                 | <b>63.701</b>    | <b>1,15</b>                       |
| Madrid            | 117.758                                      | 3.274                           | 34.626         | 34.239               | 15.294                  | 22.859                  | 16.211                       | 26.705                      | 78                         | 153.286          | 1,30                              |
| Murcia            | 33.962                                       | 3.667                           | 5.762          | 533                  | 3.615                   | 4.232                   | 1.680                        | 22.875                      | 0                          | 42.364           | 1,25                              |
| Navarra           | 12.284                                       | 209                             | 2.065          | 1.041                | 271                     | 1.823                   | 1.118                        | 9.029                       | 2                          | 15.588           | 1,27                              |
| País Vasco        | 62.070                                       | 154                             | 9.293          | 6.780                | 7.162                   | 12.743                  | 1.273                        | 33.312                      | 5.826                      | 76.543           | 1,23                              |
| A Rioxa           | 7.396                                        | 864                             | 2.066          | 2.074                | 872                     | 1.357                   | 930                          | 2.159                       | 0                          | 10.322           | 1,40                              |
| Ceuta e Melilla   | 2.631                                        | 426                             | 610            | 779                  | 77                      | 212                     | 3                            | 1.409                       | 0                          | 3.516            | 1,34                              |
| <b>España</b>     | <b>954.831</b>                               | <b>46.078</b>                   | <b>186.276</b> | <b>194.725</b>       | <b>90.959</b>           | <b>157.174</b>          | <b>110.669</b>               | <b>385.476</b>              | <b>6.654</b>               | <b>1.178.011</b> | <b>1,23</b>                       |

Fonte: Inmerso.

No cadro 13.33 figura o número de persoas beneficiarias con dereito a prestación en relación coa poboación por CC.AA. e a nivel nacional. Galicia está a unha décima por baixo da media estatal, cun número a 31-12-2017 de 55.370 persoas, 6.269 máis que o ano anterior.

**Cadro 13.33**

**Beneficiarios/as con prestación do sistema de dependencia en relación coa poboación. Por comunidades autónomas. 2014-2017**

|                  | Poboación*        |                   |                   |                   | Beneficiarios/as con dereito a prestación |                |                |                | %persoas beneficiarias/poboación |              |              |              |
|------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------------------------|--------------|--------------|--------------|
|                  | 2014              | 2015              | 2016              | 2017              | a 31/12/2014                              | a 31-12-2015   | a 31-12-2016   | a 31-12-2017   | a 31/12/2014                     | a 31-12-2015 | a 31-12-2016 | a 31-12-2017 |
| Andalucía        | 8.402.305         | 8.399.043         | 8.388.107         | 8.379.820         | 163.348                                   | 179.239        | 183.962        | 196.730        | 1,94                             | 2,13         | 2,19         | 2,35         |
| Aragón           | 1.325.385         | 1.317.847         | 1.308.563         | 1.308.750         | 17.076                                    | 17.828         | 21.038         | 25.617         | 1,29                             | 1,35         | 1,61         | 1,96         |
| Asturias         | 1.061.756         | 1.051.229         | 1.042.608         | 1.034.960         | 15.354                                    | 17.524         | 20.034         | 21.242         | 1,45                             | 1,67         | 1,92         | 2,05         |
| Baleares         | 1.103.442         | 1.104.479         | 1.107.220         | 1.115.999         | 11.483                                    | 11.630         | 14.587         | 16.761         | 1,04                             | 1,05         | 1,32         | 1,50         |
| Canarias         | 2.104.815         | 2.100.306         | 2.101.924         | 2.108.121         | 23.196                                    | 13.885         | 16.852         | 19.417         | 1,10                             | 0,66         | 0,80         | 0,92         |
| Cantabria        | 588.656           | 585.179           | 582.206           | 580.295           | 13.774                                    | 13.945         | 13.370         | 15.283         | 2,34                             | 2,38         | 2,30         | 2,63         |
| Castela e León   | 2.494.790         | 2.472.052         | 2.447.519         | 2.425.801         | 62.047                                    | 73.546         | 85.301         | 88.709         | 2,49                             | 2,98         | 3,49         | 3,66         |
| Castela-A Mancha | 2.078.611         | 2.059.191         | 2.041.631         | 2.031.479         | 36.322                                    | 36.796         | 41.338         | 51.473         | 1,75                             | 1,79         | 2,02         | 2,53         |
| Cataluña         | 7.518.903         | 7.508.106         | 7.522.596         | 7.555.830         | 125.821                                   | 126.450        | 126.668        | 141.058        | 1,67                             | 1,68         | 1,68         | 1,87         |
| C. Valenciana    | 5.004.844         | 4.980.689         | 4.959.968         | 4.941.509         | 41.809                                    | 43.239         | 51.564         | 61.488         | 0,84                             | 0,87         | 1,04         | 1,24         |
| Extremadura      | 1.099.632         | 1.092.997         | 1.087.778         | 1.079.920         | 21.697                                    | 22.242         | 24.435         | 25.582         | 1,97                             | 2,03         | 2,25         | 2,37         |
| <b>Galicia</b>   | <b>2.748.695</b>  | <b>2.732.347</b>  | <b>2.718.525</b>  | <b>2.708.339</b>  | <b>39.004</b>                             | <b>41.823</b>  | <b>49.101</b>  | <b>55.370</b>  | <b>1,42</b>                      | <b>1,53</b>  | <b>1,81</b>  | <b>2,04</b>  |
| Madrid           | 6.454.440         | 6.436.996         | 6.466.996         | 6.507.184         | 90.038                                    | 101.304        | 108.817        | 117.758        | 1,39                             | 1,57         | 1,68         | 1,81         |
| Murcia           | 1.466.818         | 1.467.288         | 1.464.847         | 1.470.273         | 27.029                                    | 27.485         | 32.134         | 33.962         | 1,84                             | 1,87         | 2,19         | 2,31         |
| Navarra          | 640.790           | 640.476           | 640.647           | 643.234           | 8.454                                     | 9.038          | 9.754          | 12.284         | 1,32                             | 1,41         | 1,52         | 1,91         |
| País Vasco       | 2.188.985         | 2.189.257         | 2.189.534         | 2.194.158         | 41.049                                    | 51.044         | 56.449         | 62.070         | 1,88                             | 2,33         | 2,58         | 2,83         |
| A Ríoxa          | 319.002           | 317.053           | 315.794           | 315.381           | 6.320                                     | 6.743          | 7.592          | 7.396          | 1,98                             | 2,13         | 2,40         | 2,35         |
| Ceuta y Melilla  | 169.472           | 169.847           | 170.545           | 171.079           | 1.899                                     | 2.348          | 2.568          | 2.631          | 1,12                             | 1,38         | 1,51         | 1,54         |
| <b>España</b>    | <b>46.771.341</b> | <b>46.624.382</b> | <b>46.557.008</b> | <b>46.572.132</b> | <b>745.720</b>                            | <b>796.109</b> | <b>865.564</b> | <b>954.831</b> | <b>1,59</b>                      | <b>1,71</b>  | <b>1,86</b>  | <b>2,05</b>  |

\* Cifras INE de poboación a 1de xaneiro.  
Fonte: Imerso.